

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دستورالعمل تکمیل پرونده سلامت

مدرسه

فهرست

صفحه	عنوان
3	کلیاتی در مورد پرونده سلامت مدرسه
5	شرح قسمت های مختلف پرونده سلامت مدرسه
5	- مندرجات روی جلد
7	بخش اول: مشخصات کلی مدرسه/هماهنگی و برنامه ریزی فعالیت ها
7	1/1- اطلاعات عمومی و پایه مدرسه
9	1/2- استخراج اطلاعات دانش آموزان
10	1/3- کمیته ارتقای سلامت (هماهنگی و برنامه ریزی)
11	بخش دوم: خدمات آموزش و ارتقای سلامت
11	2/1- تدارک و ارایه خدمات آموزشی و مروج سلامت
13	بخش سوم: غربالگری و مراقبت های بهداشتی و درمانی اولیه:
13	3/1/1- معاینات غربالگری سالانه دانش آموزان دوره ابتدایی
15	3/1/2- معاینات غربالگری سالانه دانش آموزان سایر دوره ها
16	3/2- ارجاع و پیگیری نتایج معاینات غربالگری سالانه
18	بخش چهارم: معاینات دوره ای و مراقبت های پزشکی
18	4/1/1- معاینات دوره ای پزشک عمومی دانش آموزان دوره ابتدایی
21	4/1/2- معاینات دوره ای پزشک عمومی دانش آموزان سایر دوره ها
22	4/2- ارجاع و پیگیری نتایج معاینات دوره ای پزشک عمومی
24	بخش پنجم: خدمات بهداشتی و درمانی و مدیریت بیماری ها
24	5/1- بررسی و مدیریت بیماری های واگیر
25	5/2- بررسی و تکمیل واکسیناسیون
26	5/3- پیگیری و مراقبت دانش آموزان نیازمند مراقبت ویژه
27	5/4- پیگیری و کنترل موارد سوانح و حوادث در مدرسه
28	5/5- بررسی و گزارش موارد فوت
30	بخش ششم: خدمات بهداشت محیط و ایمنی مدرسه
30	6/1- بررسی وضعیت ایمنی و بهداشت محیط
34	6/2- پیگیری نتایج اقدامات مورد نیاز در جهت ارتقای ایمنی و بهسازی محیط مدرسه

کلیاتی در مورد پرونده سلامت مدرسه

پرونده سلامت مدرسه مجموعه کاملی است جهت ثبت کلیه فعالیت های بهداشتی و درمانی در مدارس که برای تمام مدارس ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم تحت پوشش مراکز بهداشتی درمانی (اعم از شهری و روستایی، پایگاه ها و خانه های بهداشت) توسط کارکنان بهداشتی (پزشکان عمومی، کاردان/ کارشناس های بهداشتی اعم از خانواده، محیط، بیماری ها و بهورزان) و مراقبین سلامت مستقر در مدارس، تکمیل می گردد.

این پرونده که با رویکرد مدارس مروج سلامت تدوین شده است شامل شش بخش بوده و کلیه خدمات و فعالیت های اجرا شده در مدرسه به طور مستمر ثبت و نگهداری می شود و از طرف دیگر کلیه فعالیت های پرسنل بهداشتی ذیربط در امر بهداشت مدرسه شامل: هماهنگی و برنامه ریزی، خدمات آموزش و ارتقای سلامت، غربالگری و مراقبت های بهداشتی و درمانی اولیه، معاینات دوره ای و مراقبت های پزشکی، خدمات بهداشتی و درمانی و مدیریت بیماری ها، خدمات بهداشت محیط و ایمنی مدرسه و.... از این طریق پایش می شود.

محتویات پرونده سلامت مدرسه شامل فرم های مخصوصی است که کیفیت برنامه ریزی، مدیریت و اجرای فعالیت های بهداشتی و درمانی در مدرسه را مشخص کرده و در تعقیب و پیگیری آن ها نقش کلیدی دارند. بنابراین آشنایی دقیق با هر کدام از فرم ها و افزایش مهارت لازم در به کارگیری آن ها در روند انجام و ثبت فعالیت ها تاثیر بسیار زیادی در ارتقاء شاخص های بهداشتی و درمانی مدرسه و دانش آموزان خواهد داشت.

فعالیت ها شامل:

- ü ثبت دقیق مشخصات کلی مدرسه در فرم مربوطه
- ü استخراج اطلاعات دانش آموزان به تفکیک پایه و جنس و ثبت آن در فرم مربوطه
- ü هماهنگی و برنامه ریزی فعالیت های سلامت در مدرسه و ثبت آن در فرم های مربوطه
- ü اجرای برنامه های آموزشی با موضوعات بهداشتی در مدرسه و ثبت فعالیت های آموزشی به عمل آمده در فرم مربوطه
- ü انجام معاینات غربالگری بدو ورود به مدرسه توسط کارکنان بهداشتی غیر پزشک و ثبت نتایج آن ها در فرم مربوطه
- ü انجام معاینات پزشکی بدو ورود به مدرسه و معاینات دوره ای و بیماریابی در بین دانش آموزان توسط پزشکان عمومی شاغل در مراکز بهداشتی و ثبت نتایج آن ها در فرم مربوطه
- ü پیگیری نتایج معاینات غربالگری و معاینات دوره ای دانش آموزان و ثبت روند آن در فرم های مربوطه
- ü بررسی و مدیریت بیماری های واگیر در مدرسه با همکاری و مشارکت اولیای مدارس و دانش آموزان در طول سال تحصیلی و ثبت روند اقدامات و مداخلات بهداشتی درمانی در مدرسه
- ü بررسی وضعیت واکسیناسیون و انجام واکسیناسیون دانش آموزان و ثبت نتایج آن در فرم مربوطه
- ü پیگیری و مراقبت دانش آموزانی که نیاز به مراقبت ویژه دارند و ثبت آن در فرم مربوطه و اطلاع محتوای این فرم به مدیر، معاونین و معلمان
- ü ثبت و پیگیری موارد حوادث و سوانح در بین دانش آموزان و ثبت کیفیت مراقبت و پیگیری به عمل آمده در خصوص حوادث اتفاق افتاده در فرم مربوطه
- ü ثبت موارد فوت و علت فوت دانش آموزان مدرسه در فرم مربوطه

۱۱ بازدید، بررسی، تعیین وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه و پیگیری بهسازی عوامل محیطی موثر بر سلامت دانش آموزان و ثبت نتایج آن در فرم های مربوطه (فرم وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه، فرم پیگیری فعالیت های وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه)

در مناطق شهری:

یک نسخه از این پرونده در مرکز بهداشتی درمانی که مدرسه تحت پوشش آن می باشد و یک نسخه (نسخه الکترونیکی یا نسخه کتابی که توسط آموزش و پرورش تهیه خواهد شد) در مدرسه نگهداری می شود و تمام فعالیت هایی که در مدرسه انجام می شود و کلیه اطلاعات، پس از هماهنگی با مسئولین مدرسه مطابق با دستورالعمل توسط مراقب بهداشتی یا رابط مدرسه یا توسط پرسنل مرکز بهداشتی که مدرسه را تحت پوشش دارد در پرونده سلامت مدرسه و در قسمت مربوطه ثبت می گردد. در مدارس شهری کلیه فعالیت های پیش بینی شده در پرونده سلامت مدرسه، توسط کارکنان بهداشتی و با مشارکت روسا و پزشکان مراکز بهداشتی درمانی شهری و مدیران مدارس و مراقبین سلامت/رابطین سلامت مدرسه برنامه ریزی، سازماندهی، اجرا و پیگیری می شود.

در مناطق روستایی:

در مناطق روستایی نیز یک نسخه از این پرونده در خانه بهداشت که مدرسه تحت پوشش آن می باشد و یک نسخه (نسخه الکترونیکی یا نسخه کتابی که توسط آموزش و پرورش تهیه خواهد شد) در مدرسه نگهداری می شود و تمام فعالیت هایی که در مدرسه انجام می شود و کلیه اطلاعات، پس از هماهنگی با مسئولین مدرسه مطابق با دستورالعمل توسط مراقب بهداشتی یا رابط مدرسه در پرونده سلامت مدرسه و در قسمت مربوطه ثبت می گردد. در مدارس روستایی نیز کلیه فعالیت های پیش بینی شده در پرونده سلامت، توسط بهورزان و با مشارکت روسا و پزشکان مراکز بهداشتی درمانی روستایی و مربیان خانه های بهداشت شهری و مدیران مدارس و مراقبین سلامت/رابطین سلامت مدرسه برنامه ریزی، سازماندهی، اجرا و پیگیری می شود.

شرح قسمت های مختلف پرونده سلامت مدرسه

مندرجات جلد پرونده سلامت مدرسه در ابتدا در مدرسه توسط مراقب سلامت یا یکی از کارکنان ذیصلاح مدرسه (با انتخاب مدیر مدرسه) و در مرکز توسط کارکنان بهداشتی (اعم از بهورز یا کاردان یا کارشناس) به شرح ذیل با مداد تکمیل می گردد. این پرونده در ابتدای سال تحصیلی بعد مورد بازنگری قرار می گیرد و هر گونه تغییر در قسمت مربوطه ثبت می گردد.

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشتی، دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس

وزارت آموزش و پرورش

معاونت تربیت بدنی و سلامت

پرونده سلامت مدرسه

دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ..... شبکه بهداشت و درمان / مرکز بهداشت شهرستان .....

مرکز بهداشتی درمانی شهری، شری و روستایی / روستایی: ..... پایگاه بهداشتی ..... خانه بهداشت .....

روستا ..... آدرس و شماره تلفن پایگاه / خانه / مرکز بهداشتی درمانی که مدرسه تحت پوشش آن است .....

*****

اوازه گل آموزش و پرورش استان: ..... منطقه / ناحیه شهرستان: .....

نام مجتمع آموزشی و پرورشی: ..... نام مدرسه: ..... کد / شماره مدرسه: .....

نوع مدرسه: دختران پسران مختلط متغیصی ابتدایی متوسط اول متوسط دوم نوبت روزانه شبانه روزی شبانه

نشانی مدرسه: .....

تاریخ تکمیل پرونده: روز ..... ماه ..... سال .....

مندرجات روی جلد:

در پایین عنوان پرونده سلامت مدرسه: به ترتیب نام دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی که مدرسه تحت پوشش آن قرار دارد، نام شبکه بهداشت و درمان / مرکز بهداشت شهرستان، نام مرکز بهداشتی درمانی و نوع مرکز (شهری، شهری روستایی و روستایی) ثبت گردد، در مناطق شهری نام پایگاه بهداشت و در مناطق روستایی نام خانه بهداشت و سپس نام

روستایی که مدرسه در آن قرار دارد قید گردد، نام و آدرس دقیق مرکز بهداشتی درمانی، پایگاه یا خانه بهداشتی که مدرسه تحت پوشش آن است ثبت گردد، در قسمت بعدی نام اداره کل آموزش و پرورش استان و نام منطقه یا ناحیه آموزش و پرورش شهرستان ثبت شود و پس از آن به ترتیب نام مجتمع آموزشی و پرورشی، نام مدرسه، کد/شناسه مدرسه، نوع آن بر حسب دخترانه، پسرانه و یا مختلط بودن، دوره تحصیلی به صورت ابتدایی، متوسطه اول و متوسطه دوم، و سپس نوع مدرسه به صورت روزانه، شبانه روزی و یا شبانه ثبت گردد.

در انتها، نشانی دقیق و شماره تلفن مدرسه در قسمت مربوطه ثبت می گردد.

تاریخ تشکیل پرونده بر حسب روز، ماه و سال در آخرین ردیف نوشته می شود.

نکته: تاریخ تشکیل پرونده در واقع اولین تاریخی است که مدرسه تحت پوشش سیستم بهداشتی قرار گرفته و برای آن پرونده تشکیل یافته است و این تاریخ حتی در زمان تشکیل مجدد پرونده، تغییر نیافته و همواره به صورت ثابت باقی می ماند.

تذکر:

1- مدرسه ای که با یک نام دارای دو نوبت (صبح و عصر) باشد دو مدرسه تلقی شده و باید برای هر نوبت یا شیفت پرونده جداگانه ای تشکیل و تمام فعالیت های مربوط به هر نوبت را در آن ثبت و نگه داری نمود.

2- در صورتی که مدرسه دارای یک شیفت با چند دوره تحصیلی و دو جنس باشد مجتمع آموزشی محسوب شده و برای آن یک پرونده تکمیل شود.

بخش اول: مشخصات کلی مدرسه/هماهنگی و برنامه ریزی فعالیت ها

هماهنگی، برنامه ریزی و مدیریت فعالیت های سلامت در مدرسه از امور بسیار مهم و اساسی است و برای انجام هر فعالیت و اجرای هر برنامه ای در محیط مدرسه در زمینه های مختلف، ایجاد هماهنگی قبلی با اولیاء مدرسه و تدوین برنامه ریزی مشترک با حضور آن ها یکی از ضرورت های غیر قابل انکار می باشد.

روسا و پرسنل محترم مراکز بهداشتی درمانی، پایگاه ها و خانه های بهداشت باید قبل از انجام هر فعالیتی در مدرسه نسبت به این موضوع توجه و عنایت خاصی داشته و تمام فعالیت ها را در اوایل سال تحصیلی طی جلسه مشترکی با حضور مدیر، معاونین، دبیر پرورشی، مشاور، مربی بهداشت یا رابط بهداشت مدرسه، نماینده معلمین، نماینده دانش آموزان یا شورای دانش آموزی، مسئول بوفه، نماینده شوراهای محلی و مسئول انجمن اولیاء و مربیان (شورای مدرسه) برای کل سال تحصیلی پیش بینی، برنامه ریزی، هماهنگی و تصویب نموده و به عنوان برنامه عملیاتی خود در خصوص بهداشت مدرسه و دانش آموزان و ..... سر لوحه فعالیت های بهداشتی واحد مربوطه قرار دهند. لازم به یادآوری است که این امر موجب وحدت نظر بین مدرسه و واحد بهداشتی درمانی (اعم از مراکز یا خانه بهداشت) شده و روند اجرایی فعالیت ها را نیز تسهیل خواهد کرد. لازم به توضیح است حداقل، برگزاری دو جلسه هماهنگی و برنامه ریزی و بررسی روند اجرای برنامه ها تا پایان سال تحصیلی الزامی می باشد.

1/1- اطلاعات عمومی و پایه مدرسه

مشخصات اداری و ساختمانی	<p>نام مدرسه: _____ کد / شماره مدرسه: _____</p> <p>دوره تحصیلی: ☐ ابتدایی ☐ متوسطه اول ☐ متوسطه دوم</p> <p>نوع مدرسه: ☐ دولتی ☐ غیر انتفاعی ☐ سایر موارد (ذکر شود) _____</p> <p>نوع مالکیت: ☐ استعماری ☐ دولتی ☐ شخصی ☐ سایر موارد (ذکر شود) _____</p> <p>نوع ساختمان: ☐ نوساز (عمر ساختمان: بیشتر از ۱۵ سال) ☐ قدیمی (عمر ساختمان: کمتر از ۱۵ سال) ☐ مقاوم سازی در مقابل زلزله ☐ چادری/ غیر زخمت و کل</p> <p>مساحت مدرسه به متر مربع: _____ «تعداد طبقات مدرسه با احتساب طبقه همکف: _____» «زیر زمین جزو فضای آموزشی محسوب می شود»</p> <p>تعداد نوبت تحصیل (شفت) در یک هفته روز: _____ تعداد دانش آموزان شیفت غالب مدرسه: _____ «تعداد کل کلاس های درس: _____» «حداکثر تعداد دانش آموزان کلاس: _____»</p> <p>سیستم حرارتی مدرسه: بخاری گازی ☐ بخاری نفتی ☐ شوفاژ ☐ سایر ☐ ندارد ☐</p> <p>سیستم برودتی مدرسه: کولر گازی ☐ کولر آبی ☐ یکنه ☐ سایر ☐ ندارد ☐</p> <p>سیستم گرمایی و بوق مدرسه توسط متخصصان آتش فشاکی و بوق: ☐ کنترل نمی شود ☐ کنترل نمی شود ☐</p>
تسهیل بهداشتی مدرسه	<p>پایگاه تغذیه سالم: دارد ☐ ندارد ☐</p> <p>اتاق بهداشت: دارد با تجهیزات کامل ☐ دارد با تجهیزات ناقص ☐ مشرفی است ☐ ندارد ☐</p> <p>آیا خدمات سلامت روان و مشاوره ای در مدرسه طبق دستورالعمل اجرا می گردد؟ ☐ بله ☐ خیر</p> <p>آیا خدمات بانک تغذیه سالم در مدرسه طبق دستورالعمل اجرا می گردد؟ ☐ بله ☐ خیر</p> <p>زمان متوسط فعالیت ورزشی دانش آموزان در مدرسه در روز (با احتساب زنگ ورزش و زنگ تفریح) چقدر است؟ کم تر از یک ساعت ☐ نیم تا یک ساعت ☐ بیش تر از یک ساعت ☐</p> <p>تشکل های بهداشتی سازمان یافته فعال در مدرسه: بهداشتیاریان ☐ پیشگامان سلامت ☐ مروجین سلامت ☐ سایر ☐</p>
توانمندی های مدرسه	<p>نام و نام خانوادگی مدیر مدرسه: _____ مدرک تحصیلی: _____ رشته تحصیلی: _____</p> <p>مراقب سلامت: ☐ ندارد ☐ دارد ☐ نام و نام خانوادگی مربی بهداشت: _____ مدرک تحصیلی: _____ رشته تحصیلی: _____</p> <p>معلم رابط بهداشت: ☐ ندارد ☐ دارد ☐ نام و نام خانوادگی رابط بهداشت: _____ مدرک تحصیلی: _____ رشته تحصیلی: _____</p> <p>مشاور: ☐ ندارد ☐ دارد ☐ نام و نام خانوادگی مشاور: _____ مدرک تحصیلی: _____ رشته تحصیلی: _____</p> <p>مربی ورزش: ☐ ندارد ☐ دارد ☐ نام و نام خانوادگی مربی ورزش: _____ مدرک تحصیلی: _____ رشته تحصیلی: _____</p> <p>خدمتگذار: ☐ ندارد ☐ دارد ☐ نام و نام خانوادگی خدمتگذار: _____ دارا (گروهی دوره بهداشت) _____</p>
تیم سلامت مدرسه	<p>نام و نام خانوادگی پزشک رابط مرکز بهداشتی درمانی ذریعه مدرسه: _____</p> <p>نام و نام خانوادگی کاردان / کارشناس بهداشت محیط مرکز بهداشتی درمانی ذریعه مدرسه: _____</p> <p>نام و نام خانوادگی بهورز / کاردان / کارشناس پایگاه / خانه / مرکز بهداشتی درمانی ذریعه مدرسه: _____</p>

فرم شماره 1/1 - اطلاعات عمومی و پایه مدرسه

مشخصات اداری و ساختمانی:

* در این قسمت نام مدرسه و کد / شناسه مدرسه ثبت گردد.

* مقطع تحصیلی از نظر ابتدایی، متوسطه اول یا متوسطه دوم بودن در مربع مربوطه علامت (P) گذاشته شود.

* مشخصات مدرسه از نظر دولتی یا غیر انتفاعی بودن در مربع مربوطه علامت (P) گذاشته شود. در صورتی که مدرسه هیچیک از موارد عنوان شده نیست در قسمت سایر موارد علامت زده شود و نوع آن ذکر گردد (مانند: نمونه مردمی، نمونه دولتی، شاهد و .....).

* نوع مالکیت مدرسه از نظر استیجاری، دولتی یا شخصی بودن در مربع قسمت مربوطه علامت (P) گذاشته شود. در صورتی که نوع مالکیت هیچیک از موارد عنوان شده نیست در قسمت سایر موارد علامت زده شود و نوع آن ذکر گردد.

* نوع ساختمان مدرسه بر اساس نوساز (عمر ساختمان پایین تر از 15 سال) یا قدیمی (عمر ساختمان بالا تر از 15 سال) بودن، مقاوم سازی در مقابل زلزله، چادر/ کپر/ خشت و گل، در مربع مربوطه علامت (P) زده می شود.

* مساحت مدرسه به متر مربع ثبت گردد.

* تعداد طبقات مدرسه با احتساب طبقه همکف ثبت شود و در صورتی که مدرسه دارای زیر زمین بوده و زیر زمین جزو فضای آموزشی می باشد در مقابل آن مربعی رسم و در آن مربع علامت (P) زده شود.

* تعداد نوبت تحصیل (شیفت) در یک شبانه روز، تعداد دانش آموزان شیفت غالب مدرسه، تعداد کل کلاس های درس موجود در فضای فیزیکی مدرسه و حداکثر تعداد دانش آموزان کلاس (با توجه به دستورالعمل بهداشت محیط) در این بخش ثبت گردد.

* نوع سیستم حرارتی مدرسه در مربع مربوطه علامت (P) زده شود. در صورتی که نوع سیستم حرارتی هیچیک از موارد عنوان شده نیست در قسمت سایر موارد علامت زده شود و در صورتی که مدرسه فاقد سیستم حرارتی است در مربع ندارد علامت (P) زده شود.

* نوع سیستم برودتی مدرسه در مربع مربوطه علامت (P) زده شود. در صورتی که نوع سیستم حرارتی هیچ یک از موارد عنوان شده نیست در قسمت سایر موارد علامت زده شود و در صورتی که مدرسه فاقد سیستم حرارتی است در مربع ندارد علامت (P) زده شود.

* در صورتی که سیستم گرمایی و برق مدرسه توسط متخصصان آتش نشانی و برق کنترل می شود در مربع مربوطه علامت (P) زده شود و در صورتی که کنترل نمی شود در مربع کنترل نمی شود علامت (P) زده شود.

تسهیلات بهداشتی مدرسه:

* در صورت وجود پایگاه تغذیه سالم مطابق شرایط مدون در دستورالعمل پایگاه تغذیه سالم در مربع دارد علامت (P) و در صورت عدم وجود یا عدم مطابقت با شرایط مدون در دستورالعمل پایگاه تغذیه سالم در مربع ندارد علامت (P) زده شود.

* بر این اساس که مدرسه اتاق بهداشت با تجهیزات کامل دارد، اتاق بهداشت با تجهیزات ناقص دارد، اتاق بهداشت مشترک با سایر واحد های مدرسه است در مربع مربوطه علامت (P) و در صورت عدم وجود اتاق بهداشت در مربع ندارد علامت (P) زده شود.

* در صورت ارائه خدمات سلامت روان و مشاوره ای در مدرسه طبق دستورالعمل (وجود مشاور تمام وقت یا نیمه وقت، وجود برنامه های آموزشی ویژه گروه های هدف، شناسایی دانش آموزان در معرض خطر و...)، در صورت وجود یکی از موارد در مدرسه در مربع بلی علامت (P) زده شود و در غیر این صورت در مربع خیر علامت (P) زده شود.

* در صورت ارائه خدمات پایگاه تغذیه سالم در مدرسه مطابق دستورالعمل پایگاه تغذیه سالم، در مربع بلی علامت (P) زده شود و در غیر این صورت در مربع خیر علامت (P) زده شود.

* زمان متوسط فعالیت ورزشی دانش آموزان در مدرسه در روز (با احتساب زنگ ورزش و زنگ تفریح) در مربع مربوطه (کم تر از نیم ساعت، نیم تا یک ساعت، بیش تر از یک ساعت) علامت (P) زده شود.

* چنانچه تشکل های بهداشتی سازمان یافته فعال مانند بهداشتیاران، پیشگامان سلامت، مروجین سلامت در مدرسه وجود دارد در مربع مربوطه علامت (P) زده شود و اگر فعالیت دیگری غیر از موارد ذکر شده در مدرسه اجرا می شود در قسمت سایر توضیح داده شود.

عوامل انسانی مدرسه:

* نام و نام خانوادگی مدیر مدرسه، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی وی در قسمت های مربوطه نوشته شود، در صورت وجود مراقب سلامت، معلم رابط بهداشت، مشاور، مربی ورزش و خدمتگذار در مدرسه در مربع "دارد" علامت (P) زده شود و نام و نام خانوادگی، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی آن ها نوشته شود. در صورت عدم وجود، در مربع ندارد علامت (P) زده شود. در صورتی که خدمتگذار در مدرسه وجود داشته باشد و دوره بهداشت را گذرانده باشد در این قسمت ثبت گردد.

تیم سلامت مدرسه:

نام و نام خانوادگی پزشک رابط مرکز بهداشتی، کاردان یا کارشناس بهداشت محیط، بهورز/ کاردان/ کارشناس پایگاه یا خانه یا مرکز بهداشتی درمانی که مدرسه تحت پوشش آن است نوشته شود.

۱/۲- استخراج اطلاعات دانش آموزان (اطلاعات دانش آموزان شاغل به تحصیل در مدرسه به تفکیک پایه و جنس و سال تحصیلی)

سال تحصیلی	دوره و پایه تحصیلی		ابتدایی			متوسطه اول			متوسطه دوم			کل	
	جنس	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	ششم	اول	دوم	سوم	اول		دوم
	دختر												
	پسر												
	کل												
	دختر												
	پسر												
	کل												
	دختر												
	پسر												
	کل												
	دختر												
	پسر												
	کل												

فرم شماره 1/2- استخراج اطلاعات دانش آموزان

* جدول استخراج اطلاعات دانش آموزان به تفکیک پایه و جنس در سال تحصیلی جاری: سال تحصیلی در اولین ستون سمت راست جدول نوشته شود سپس در هر ستون به تفکیک پایه تحصیلی و بر حسب جنس (دختر یا پسر) تعداد کل دانش آموزان به ترتیب پایه های اول، دوم، سوم، چهارم، پنجم و ششم در دوره ابتدایی، پایه های اول، دوم و سوم در دوره متوسطه، پایه های اول، دوم و سوم در دوره متوسطه تکمیل می شود. و تعداد کل دانش آموزان به تفکیک جنس و پایه در ستون مربوطه ثبت می گردد.

صورتجلسه کمیته ارتقای سلامت مدرسه

تاریخ جلسه: ..... ساعت جلسه: ..... مسئول جلسه: .....
الف- پیگیری مصوبات قبل / دستور جلسه

.....
.....
.....

ب- مصوبات جلسه:

شرح مصوبه	مسئول پیگیری / اجراکننده	زمان انجام

ج- حاضرین در جلسه:

نام و نام خانوادگی	سمت	امضا	نام و نام خانوادگی	سمت	امضا	مهر و امضای مدیر مدرسه

فرم شماره 1/3- کمیته ارتقای سلامت

برای ثبت فعالیت های مربوط به هماهنگی و برنامه ریزی مدارس فرم هایی در پرونده سلامت مدرسه پیش بینی شده است تا روسای محترم مراکز بهداشتی، اعم از شهری و روستایی با مشارکت سایر پرسنل بهداشتی (کاردان/ کارشناس های بهداشتی مستقر در مراکز و پایگاه های بهداشتی شهری، مربیان و بهورزان خانه های بهداشت و .....) ضمن برنامه ریزی اولیه در داخل واحد بهداشتی حدود انتظارات خویش را در مسایل بهداشت مدرسه با شورای مدرسه مطرح و پس از تصویب، نتایج آن ها را در فرم 1/3 ثبت کنند.

این فرم برای ثبت شرح مباحث، مصوبات و پیگیری نتایج جلسات بهداشتی که در خصوص هماهنگی، برنامه ریزی و بررسی مشکلات بهداشتی مدرسه و دانش آموزان برگزار می شود، تهیه شده است و نحوه تکمیل آن به شرح زیر است:

در قسمت بالای فرم نام مدرسه و سال تحصیلی ثبت می گردد. سپس به ترتیب تاریخ و ساعت انجام جلسه و نام مسئول جلسه نوشته می شود (مثلاً اولین جلسه در تاریخ 89/10/7 ساعت 11 صبح به ریاست مدیر مدرسه، رئیس مرکز بهداشتی درمانی یا .....) برای پویایی و کنترل اثربخشی جلسات باید در جلسه های بعدی قبل از شروع دستور جلسه، مسئول جلسه ضمن مرور مصوبات جلسه قبل، نتایج حاصله از اجرا یا عدم اجرای هر یک از آن ها را برای اعضاء جلسه توسط مجریان مربوطه گزارش نماید.

برای آمادگی بیش تر اعضاء جلسه، یادآوری اهداف تشکیل جلسه لازم و ضروری است و مسایل مورد بحث در جلسه به همراه دعوتنامه به اطلاع اعضاء رسانده شده و در زمان تشکیل جلسه تحت عنوان دستور جلسه در محل مربوطه ثبت شود. مثلاً بحث در مورد مسایل بهداشت محیط مدرسه و اطراف آن مانند نحوه دفع بهداشتی زباله داخل مدرسه و اطراف آن، کیفیت انجام معاینات دانش آموزان در طول سال تحصیلی و زمانبندی آن ها. اولویت بندی موضوعات آموزشی برای دانش آموزان پایه های مختلف و اولیاء آن ها (مدرسه و خانواده) و تعیین زمانبندی آن، برنامه ریزی برای بزرگداشت ایام بهداشتی (هفته بهداشت مدارس، روز جهانی کودک، روز جهانی بهداشت، هفته بهداشت روانی و .....).

در بخش مصوبات جلسه، تعداد موضوعاتی که جهت پیگیری و اجرا تصویب شده به صورت خلاصه با قید مسئول پیگیری و زمان انجام هر کدام نوشته می شود.

در بخش حاضرین در جلسه، اسامی و سمت اعضاء حاضر در جلسه به صورت کامل نوشته و هر یک از اعضاء امضاء می کنند. در انتها، مدیر مدرسه مهر زده و امضاء می کند.

بخش دوم: خدمات آموزشی و ارتقای سلامت

یکی از خدمات بسیار مهم و در عین حال حساس مراکز بهداشتی و درمانی و خانه های بهداشت، آموزش مسایل بهداشتی و مهارت های زندگی فردی و اجتماعی به دانش آموزان، والدین آن ها و اولیای مدارس می باشد. این مهم در جهت بالا بردن آگاهی و دانش بهداشتی و به دنبال آن توانمند ساختن آن ها برای مراقبت از خود و جامعه شان صورت گرفته و از این طریق فرهنگ بهداشتی جامعه بالا رفته و مردم از زندگی خویش لذت بیشتری خواهند برد. همچنین از این مسیر مهارت های زندگی دانش آموزان و جوانان ارتقاء یافته و میزان بهره وری فردی و اجتماعی آن ها نیز افزایش می یابد. لذا توجه به آموزش بهداشت در مدارس به عنوان یک اولویت اساسی در نظام بهداشتی دارای اهمیت خاصی است و تمام همکاران بهداشتی و درمانی در رده های مختلف (اعم از پزشکان و سایر کادر بهداشتی) بایستی به این مسئله توجه خاصی داشته و در برنامه ریزی های خود مد نظر قرار داده و نسبت به اجرای برنامه های آموزشی با موضوعات مختلف بهداشتی اقدام نمایند.

۲/۱- تدارک و ارایه خدمات آموزشی و مروج سلامت (فرم ثبت فعالیت های آموزشی در مدرسه .....

نام و نام خانوادگی، سمت و مسئول برنامه	فعالیت های مرتبط با مداخلات آموزشی										وسایل کمک آموزش	نحوه آموزش	مداخلات آموزشی			مدت زمان آموزش به دقیقه	تعداد شرکت کننده	گروه هدف			موضوع آموزش	تاریخ آموزش	
	سایر	برگزاری مسابقه				رسانه های آموزشی استفاده شده (تعداد)							آموزش گروهی	آموزش جبهه به جبهه/منظوره	بسیج اطلاع رسانی			خانگی	کارکنان	والدین			
		بررسی	مینی	دورنی	برنالی نمایشگاه	سایر	پلاکارده/نیر	کتاب/کلیپ	روزنامه دیواری	فیلم/آسی دی													پستکارت

فرم شماره 2/1- تدارک و ارایه خدمات آموزشی و مروج سلامت (فرم ثبت فعالیت های آموزشی در مدرسه .....

کلیه فعالیت های به عمل آمده در زمینه آموزش مسایل بهداشتی باید در این فرم ثبت شود. این فرم به منظور سازماندهی و تعریف درست فعالیت های آموزشی و ثبت صحیح فعالیت های آموزشی اولیاء مدرسه برای دانش آموزان و والدین آن ها و فعالیت های

آموزشی تمام کارکنان در نظام بهداشتی در سطح واحدهای محیطی (اعم از پزشک، دندانپزشک یا بهداشتکار دهان و دندان، کاردان و کارشناس های بهداشت خانواده، محیط، بیماری ها، مربیان و بهورزان خانه های بهداشت و .....) در مدرسه طراحی شده است. ضروری است کلیه فعالیت های آموزشی انجام شده در مدرسه را به شرح زیر و به ترتیب تاریخ در این فرم درج و ثبت نمایند: ستون تاریخ آموزش: تاریخ آموزش یعنی تاریخ روزی که آموزش در مدرسه انجام شده است ثبت می شود. ستون موضوع آموزش: هر موضوع آموزشی داده شده مثل آموزش بهداشت دهان و دندان، حوادث، بهداشت چشم، پیشگیری از رفتارهای پر خطر و ..... در این ستون ثبت می شود. لازم به ذکر است که در هر جلسه فقط یک موضوع ارائه شود و در هر ردیف فقط یک موضوع ثبت گردد. ستون گروه هدف: در این ستون گروهی که آموزش گیرنده هستند (والدین، کارکنان و دانش آموزان) مشخص و قید می شود. لازم به توضیح است که در هر جلسه به یک گروه هدف آموزش داده شود. ستون تعداد شرکت کننده: در این ستون تعداد کل شرکت کنندگان ثبت می گردد. در مدارس مختلط این ستون به تفکیک دختر و پسر ثبت گردد ستون مدت زمان آموزش: در این ستون مدت زمان صرف شده برای آموزش (حین آموزش) به دقیقه ثبت می شود. ستون مداخلات آموزشی: در این ستون مداخلات آموزشی به تفکیک بسیج اطلاع رسانی، آموزش چهره به چهره / مشاوره و آموزش گروهی (در قالب برگزاری جلسه/ کلاس، کارگاه و یا همایش) مشخص می گردد. ستون شیوه آموزش: در این ستون شیوه آموزشی به کار گرفته شده جهت آموزش مانند: سخنرانی، پرسش و پاسخ، کارگاه آموزشی، پانل و میز گرد، ایفای نقش، استفاده از عکس و فیلم، داستان نیمه تمام، بحث گروهی، نمایش عملی، نمایش عروسکی، افسانه ها و داستان ها ثبت می گردد. ستون وسایل کمک آموزشی: در این ستون وسایل کمک آموزشی مورد استفاده جهت آموزش مانند: وایت بورد، اورهد، ویدیولایزر، کامپیوتر، اوپک، اسلاید، فلیپ چارت، پوستر، پمفلت، بوکت ثبت می گردد. ستون فعالیت های مرتبط با مداخلات آموزشی: فعالیت های مرتبط با مداخلات آموزشی در این ستون در سه بخش: رسانه های آموزشی استفاده شده بر حسب نیاز موضوع آموزشی و متناسب با گروه هدف برای آسان کردن یادگیری موضوع آموزشی (پوستر، پمفلت، فیلم / سی دی و .....)، برپایی نمایشگاه و برگزاری مسابقه (ورزشی، هنری و فرهنگی) در ستون مربوطه ثبت می گردد. در صورتی که رسانه آموزشی و مداخلات استفاده شده از موارد عنوان شده در جدول نباشد در ستون سایر ثبت می شود. در قسمت رسانه ها ثبت تعداد رسانه آموزشی مورد استفاده ضروری است. در ستون آخر: مسئول برنامه آموزشی، نام و نام خانوادگی و سمت خود (اعم از پزشک، کاردان بهداشت خانواده، بهداشت محیط، بیماری ها، مراقب سلامت مدرسه، مربیان و بهورزان خانه های بهداشت و .....) را ثبت نموده و امضاء می کند.

بخش سوم: غربالگری و مراقبت های بهداشتی و درمانی اولیه

از دیگر فعالیت های مهم مراکز و پایگاه های بهداشت در مورد سلامتی دانش آموزان و جوانان، ارزیابی مرتب وضعیت سلامت جسمی و روانی آن ها و انجام مراقبت های بهداشتی درمانی مورد نیاز این گروه سنی می باشد که از طریق اجرای برنامه معاینات بدو ورود به مدرسه و معاینات دوره ای آن ها مطابق دستورالعمل های موجود، ارجاع و پیگیری دانش آموزان و جوانان دارای اختلال، بررسی و تکمیل واکسیناسیون و انجام مراقبت های لازم در زمینه حوادث و سوانح معمول می گردد. برای اجرای صحیح این مراقبت ها فرم های مخصوصی در پرونده سلامت مدرسه وجود دارد که در ذیل شرح داده خواهد شد.

3/1/1- معاینات غربالگری سالانه (فرم ثبت نتایج معاینات غربالگری سالانه دانش آموزان دوره ابتدایی در مدرسه ..... توسط پرسنل بهداشتی و مراقبین سلامت)

نام دانش آموز	تاریخ معاینات	مکان معاینات	نوع دانش آموز (مرد/دخت)	نقشه نمرات (TBM)				مجموع نمرات	وضعیت	ملاحظات	ارجاع	مراقبت های پزشکی			مراقبت های بهداشتی		
				1-2	3-4	5-6	7-8					پوشش واکسن	وضعیت دندان	وضعیت چشم	وضعیت گوش	وضعیت قلب	وضعیت تنفس

فرم شماره 3/1/1- معاینات غربالگری سالانه (فرم ثبت نتایج معاینات غربالگری سالانه دانش آموزان دوره ابتدایی مدرسه توسط پرسنل بهداشتی و مراقبین سلامت)

در این فرم نتایج معاینات غربالگری نو آموزان بدو ورود به مدرسه که توسط کارکنان بهداشتی غیر پزشک و مراقبین سلامت انجام می شود، ثبت می گردد. اطلاعات این فرم از روی فرم های شناسنامه سلامت دانش آموزان تکمیل می گردد. در مدارس مختلط، نتایج معاینات دختر و پسر به طور جداگانه (در دو ردیف جداگانه) در فرم مذکور ثبت گردد.
نحوه تکمیل این فرم:

- در ابتدا در قسمت بالای فرم نام مدرسه ثبت می گردد و سپس:
- ستون دوره و پایه تحصیلی: دوره و پایه تحصیلی دانش آموزانی که ارزیابی و معاینه شده اند در این ستون ثبت می شود.
- ستون تاریخ معاینات: در این ستون تاریخی که پرسنل بهداشتی غیر پزشک و مراقبین سلامت، دانش آموزان را ارزیابی و معاینه کرده اند به روز/ماه/سال (از بالا به پایین) ثبت می شود.
- ستون جنس: در این ستون جنس دانش آموزان معاینه شده (دختر و پسر) ثبت می شود.

- ستون تعداد دانش آموزان تحت پوشش: تعداد کل دانش آموزان تحت پوشش در این ستون ثبت می گردد.
- ستون تعداد دانش آموزان معاینه شده: تعداد کل دانش آموزانی که ارزیابی و معاینه شده اند در این ستون ثبت می گردد.
- ستون ارزیابی قد به سن دانش آموزان: تعداد دانش آموزانی که در بررسی رشد جسمی، وضعیت رشد قدی آن ها (قد به سن) به ترتیب، زیر $-3z\text{-score}$ (کوتاه قدی شدید)، بالای $+3z\text{-score}$ (خیلی بلند قد) و بین $-2z\text{-score}$ و $-3z\text{-score}$ (کوتاه قدی) در قسمت های مربوطه ثبت می شود.
- ستون ارزیابی نمایه توده بدنی (BMI) دانش آموزان: تعداد دانش آموزانی که نمایه توده بدنی آن ها به ترتیب، زیر $-3z\text{-score}$ (لاغری شدید)، بین $-2z\text{-score}$ و $-3z\text{-score}$ (لاغر)، بین $1z\text{-score}$ و $2z\text{-score}$ (اضافه وزن) و یا بالای $+2z\text{-score}$ (چاق) هستند در قسمت های مربوطه ثبت می شود.
- ستون پدیکلوزیس سر: تعداد موارد مبتلا به پدیکلوزیس سر در ستون مربوطه ثبت می گردد.
- ستون دهان و دندان: در این قسمت، تعداد دندان های پوسیده، تعداد افراد دارای دندان های پوسیده، تعداد دندان های پر شده، تعداد افراد دارای دندان های پر شده، تعداد افراد دارای مجموعه دندانی سالم، تعداد افراد دارای لثه ملتهب در قسمت مربوطه ثبت می شود.
- ستون ریه: تعداد موارد مشکوک به ابتلا به آسم و یا مشکوک به ابتلا به سل در ستون مربوطه ثبت می شود.
- ستون مشکوک به اختلالات روانپزشکی، تعداد دانش آموزانی که در ارزیابی مشکوک به اختلالات روانپزشکی هستند، ثبت می گردد.
- ستون رفتارهای پر خطر: تعداد دانش آموزانی که پس از ارزیابی دارای رفتارهای پر خطر قید شده در فرم (تغذیه نامناسب، کم تحرکی و تماس با مواد دخانی) هستند در ستون مربوطه ثبت می گردد.
- ستون فشار خون: تعداد دانش آموزانی که پس از ارزیابی و معاینه دارای فشار خون بالای صدک 90 هستند، ثبت می گردد.
- ستون اختلالات بینایی: تعداد دانش آموزانی که اختلال دید دارند، ثبت می شود.
- ستون اختلالات شنوایی: تعداد دانش آموزانی که کاهش شنوایی دارند، ثبت می شود.
- ستون اختلال گفتاری: اختلال در آمادگی تحصیلی و اختلال رفتاری (اوتیسم): تعداد دانش آموزانی که پس از ارزیابی و معاینه در پایگاه های سنجش دارای اختلالات گفتاری و اختلال در آمادگی تحصیلی هستند در قسمت مربوطه ثبت می گردد.
- ستون تعداد موارد ارجاعی: تعداد دانش آموزان ارجاع شده توسط بهورز/ کارشناس یا کاردان بهداشتی به پزشک عمومی، تعداد دانش آموزان ارجاع شده ای که دارای جواب هستند و تعداد بدون جواب ثبت می گردد.
- ستون بیماری نیازمند مراقبت ویژه: تعداد دانش آموزان مبتلا به بیماری های نیازمند مراقبت ویژه (آلرژی، بیماری های ژنتیک و مادرزادی (هموفیلی، تالاسمی، سایر)، آسم، بیماری قلبی عروقی، صرع، دیابت) در قسمت مربوطه ثبت می شود.

3/1/2 - معاینات غربالگری سالانه (فرم ثبت نتایج معاینات غربالگری سالانه دانش آموزان سایر دوره های تحصیلی در مدرسه ..... توسط پرسنل بهداشتی و مراقبین سلامت)

ایبلا به بیماری نیازمند مراقبت ویژه	اختلالات رشد				وضعیت دهان و دندان				موارد اختلالات جسمی و روانی				تعداد دانش آموزان تحت پوشش	جنس	تاریخ معاینات	نوع آیه تحصیلی	
	شاخص توده بدنی (BMI)		قد به سن		تعداد دندان های پوسیده	تعداد افراد دارای ترمیم	تعداد دندان های کبیده شده	تعداد دندان های پر شده	اختلال رفتاری (بهداشت روان)	پوست و مو		تعداد دانش آموزان معاینه شد					
	مدک 5 و بیش تر	بین صدک 5 تا 85	مدک 5 و کمتر	مدک 5 و بیش تر						کچلی سر	رنگ و شیب سر						
تالاسمی	مدریته	آسم	صرع	بیماری های قلبی	عروقی	دیابت	مدک 4 و کمتر	مدک 3 و بیش تر	مدک 2 و کمتر								

فرم شماره 3/1/2 - معاینات غربالگری سالانه (فرم ثبت نتایج معاینات غربالگری سالانه دانش آموزان سایر دوره های تحصیلی در مدرسه توسط پرسنل بهداشتی و مراقبین سلامت)

نتایج معاینات غربالگری دانش آموزان دوره متوسطه اول و دوم که توسط کارکنان بهداشتی غیر پزشک و مراقبین سلامت انجام می شود در این فرم ثبت می گردد. اطلاعات این فرم از روی فرم های شناسنامه سلامت دانش آموزان تکمیل می گردد. در مدارس مختلط، نتایج معاینات دختر و پسر به طور جداگانه در فرم مذکور ثبت می شود. نحوه تکمیل این فرم به شرح ذیل می باشد:

در ابتدا در قسمت بالای فرم نام مدرسه ثبت می گردد و سپس:

- ستون دوره و پایه تحصیلی: دوره و پایه تحصیلی دانش آموزانی که ارزیابی و معاینه شده اند در این ستون ثبت می شود.
- ستون تاریخ معاینات: در این ستون تاریخی که پرسنل بهداشتی غیر پزشک و مراقبین سلامت، دانش آموزان را ارزیابی و معاینه کرده اند به روز/ماه/سال (از بالا به پایین) ثبت می شود.
- ستون جنس: در این ستون جنس دانش آموزان معاینه شده (دختر و پسر) ثبت می شود.
- ستون تعداد دانش آموزان تحت پوشش: تعداد کل دانش آموزان تحت پوشش در این ستون ثبت می گردد.
- ستون تعداد دانش آموزان معاینه شده: تعداد کل دانش آموزانی که ارزیابی و معاینه شده اند در این ستون ثبت می گردد.
- ستون موارد اختلالات جسمی و روانی: در این ستون تعداد دانش آموزانی که مشکوک به اختلال بینایی، شنوایی، رشک و شپش، کچلی، اختلال رفتاری (بهداشت روان) هستند ثبت می گردد.
- وضعیت دهان و دندان: در این قسمت تعداد دندان های پوسیده، تعداد افراد دارای لثه متورم، تعداد دندان های پر شده و تعداد دندان های کشیده شده به تفکیک و در ستون مربوطه ثبت می گردد.
- اختلالات رشد: در این قسمت تعداد دانش آموزانی که قد به سن آن ها زیر صدک 3 و یا بالای صدک 97 است در ستون مربوطه ثبت می گردد. و در قسمت شاخص توده بدنی تعداد دانش آموزانی که زیر صدک 5، بین صدک 85 و 95 و یا بالای صدک 95 هستند در ستون مربوطه ثبت می گردد.

- ستون بیماری نیازمند مراقبت ویژه: تعداد دانش آموزان مبتلا به بیماری های نیازمند مراقبت ویژه (دیابت، بیماری قلبی عروقی، صرع، آسم، هموفیلی و تالاسمی) در قسمت مربوطه ثبت می شود.

۳/۲- ارجاع و پیگیری نتایج معاینات غربالگری سالانه (فرم ثبت و پیگیری نتایج ارجاعات دانش آموزان مدرسه ..... توسط پرسنل بهداشتی و مراقبین سلامت)

پیگیری و مراقبت های بهداشتی درمقی										تاریخ ارجاع	نوع اختلال	تاریخ انجام معاینات	پایه تحصیلی	نام و نام خانوادگی	ردیف	
خدمات حمایتی			اندامات به عمل آمده			نتیجه ارجاع										
سایر	سنگ	سایر	مشاوره با والدین دانش آموز	مشاوره با اولیاء مدرسه	مشاوره با دانش آموز	درمان شده است (یا ذکر نوع درمان)	بدون جزایب	تلقیح بیماری	سالم							

فرم شماره 3/2 - ارجاع و پیگیری نتایج معاینات غربالگری سالانه (فرم ثبت و پیگیری نتایج ارجاعات دانش آموزان توسط پرسنل بهداشتی و مراقبین سلامت)

پس از انجام معاینات غربالگری و شناسایی دانش آموزان دارای اختلال، ارجاع آن ها به پزشکان عمومی یکی از فعالیت های بسیار مهم و ارزشمند کارکنان بهداشتی است. همچنین انجام مراقبت های لازم بهداشتی و درمانی آن ها و پیگیری بهبودی کامل دانش آموزان مزبور از اولویت های مهم و اساسی مراکز بهداشتی درمانی، پایگاه ها و خانه های بهداشت به شمار می آید تا از این طریق بخشی از سلامت این گروه سنی تامین گردد.

لذا با توجه به اهمیت بسیار زیاد این مسئله در نظام بهداشتی و درمانی و جهت انعکاس زحمات همکاران محترم در زمینه ارجاع و مراقبت افراد دارای اختلال، ثبت دقیق اطلاعات این دانش آموزان از حساسیت خاصی برخوردار است. از این جهت فرم مخصوصی در پرونده سلامت مدرسه در نظر گرفته شده است تا نام و مشخصات دانش آموزانی که در معاینات غربالگری، مشکوک به اختلال بوده در این فرم ثبت گردد و مراقبت آن ها مطابق فرم پیگیری بیماری ها ادامه یابد.

نحوه تکمیل این فرم به شرح زیر است:

در جای خالی عنوان فرم، نام مدرسه ثبت می شود.

ستون ردیف: ردیف فعالیت ها به ترتیب 1، 2، 3، ..... درج می شود.

ستون نام و نام خانوادگی: نام و نام خانوادگی دانش آموز مشکوک به اختلال ثبت می شود. اگر دانش آموزی دارای چند اختلال باشد به تعداد اختلال نام وی در فرم ثبت می گردد و پیگیری لازم انجام گردد.

ستون پایه تحصیلی: پایه تحصیلی دانش آموز دارای اختلال، در این ستون ثبت می شود.

ستون تاریخ انجام معاینات: تاریخ زمانی که دانش آموز توسط کادر بهداشتی غیر پزشک و یا مراقب سلامت معاینه شده است ثبت می گردد.

ستون نوع اختلال: اختلال یا بیماری که دانش آموز به سبب آن ارجاع می گردد به دقت ثبت می شود.

ستون تاریخ ارجاع: تاریخ روزی که فرد جهت بررسی و انجام اقدامات درمانی لازم به پزشک عمومی، ارجاع داده می شود در این ستون ثبت می شود.

ستون نتیجه ارجاع: در این ستون نتیجه ارجاع دانش آموز به پزشک عمومی با علامت (P) مشخص می شود، در صورتی که دانش آموز سالم باشد در ستون سالم علامت (P) زده و چنانچه اختلال شناسایی شده توسط پزشک تایید شده است در ستون تایید بیماری علامت (P) زده می شود. در صورت نامعلوم بودن نتیجه در ستون بدون جواب علامت (P) زده می شود. ستون اقدامات به عمل آمده: نتیجه اقداماتی که در جریان ارجاع به عمل آمده است مطابق با فرم و در قسمت های مربوطه با علامت (P) ثبت می گردد.

چنانچه در برخی از موارد پیش بینی شده، اقدامی صورت نگرفته است ستون مربوطه با علامت (-) تکمیل گردد. ستون خدمات حمایتی: چنانچه اختلال شناسایی یا تایید شده دانش آموز به گونه ای است که نیاز به خدمات حمایتی از قبیل عینک، سمعک دارد در بخش مربوطه ثبت می گردد و در صورتی که دانش آموز به خدمات دیگر مانند صندلی چرخدار و ..... و یا خدمات درمانی از قبیل روان درمانی، فیزیوتراپی و غیره دارد در قسمت سایر و با ذکر نام خدمات ثبت می گردد.

بخش چهارم: معاینات دوره ای و مراقبت های پزشکی

مراقبت های بهداشتی و درمانی دانش آموزان و مدارس نیازمند تیم بهداشتی توانمند و در عین حال هماهنگ و منسجمی است که وظایف هر کدام به صورت روشن و واضح تعیین و سطح بندی شده و هدایت فنی این تیم نیز به عهده فرد آشنا به مسایل پزشکی و طبی در حد عمومی باید باشد. لذا با توجه به ساختار نظام مراقبت های اولیه بهداشتی درمانی، تیم ارائه خدمات بهداشت مدارس متشکل از رئیس مرکز بهداشتی درمانی، پزشک عمومی مرکز، کاردان/ کارشناس های بهداشت عمومی اعم از بهداشت خانواده، محیط، بیماری ها، مراقبین سلامت مدارس و بهورزان است. در این میان پزشک عمومی ضمن مدیریت فنی و اجرایی برنامه های بهداشتی در مدارس انجام ویزیت دوره ای، بیماریابی کلیه دانش آموزان، پیگیری و مراقبت دانش آموز دارای اختلال و بیمار را نیز به عهده دارد و در این خصوص انجام وظیفه می نماید.

ویزیت و معاینات دانش آموزان توسط پزشکان عمومی به سه صورت انجام می شود:

1- بدو ورود به مدرسه: شامل کودکانی که هر سال تحصیلی در نظام آموزشی و مدارس ابتدایی ثبت نام نموده و در کلاس اول ابتدایی مشغول تحصیل می شوند.

معاینه این کودکان در مناطق شهری دارای پایگاه سنجش توسط کارکنان بهداشتی مستقر در پایگاه ها و توسط پزشکان و کارکنان بهداشتی مستقر در مراکز بهداشتی انجام می گیرد.

در مناطق شهری فاقد پایگاه سنجش توسط پزشکان مراکز شهری انجام می شود.

در مناطق روستایی ویزیت تمام کودکان در بدو ورود به مدرسه توسط پزشکان مراکز روستایی با هماهنگی مربیان خانه های بهداشت و بهورزان انجام می شود.

2- معاینات دوره ای:

پس از معاینات اول ابتدایی تمام دانش آموزان تحت پوشش بایستی به صورت دوره ای و در مناطقی که پزشک خانواده اجرا می شود مطابق نسخه 02 مورد بیماریابی قرار گرفته و تحت مراقبت کامل قرار گیرند.

3- ویزیت مجدد:

تمام دانش آموزانی که در معاینات بدو ورود به مدرسه (معاینات اول ابتدایی) و معاینات دوره ای بر اساس تشخیص پزشک، بیماریابی شده و برای آن ها پرونده مراقبت و پیگیری تشکیل شده است باید به طور مرتب تا بهبودی کامل ویزیت شده و تحت مراقبت و پیگیری قرار گیرند.

جهت ثبت فعالیت های پزشک عمومی در مورد ویزیت و مراقبت بهداشتی و درمانی دانش آموزان فرم های جداگانه در پرونده سلامت مدرسه پیش بینی شده و ضروری است تا پزشکان محترم بعد از اتمام هر فعالیت، نتیجه آن ها را در فرم های مربوطه ثبت نمایند. توضیحات لازم در مورد هر کدام به شرح زیر ارائه می شود تا مطابق آن نسبت به تکمیل فرم ها اقدام شود:

فرم شماره 4/1/1 - معاینات دوره ای پزشک (ثبت نتایج معاینات دوره ای دانش آموزان دوره ابتدایی مدرسه توسط پزشکان عمومی)

این فرم از روی دفتر معاینات دوره ای دانش آموزان توسط پزشک تکمیل می گردد. فرم های آماری در خصوص معاینات بدو ورود به مدرسه (معاینات اول ابتدایی) و معاینات دوره ای نیز از روی این فرم استخراج می شود. در مدارس مختلط، نتایج معاینات دختر و پسر به طور جداگانه در فرم مذکور (در دو ردیف جداگانه) ثبت می شود نحوه تکمیل این فرم بدین شرح است:

- ستون دوره و پایه تحصیلی: دوره و پایه تحصیلی دانش آموزانی که ارزیابی و معاینه شده اند در این ستون ثبت می شود.

- ستون تاریخ معاینات: در این ستون تاریخی که پرسنل بهداشتی غیر پزشک و مراقبین سلامت، دانش آموزان را ارزیابی و معاینه کرده اند به روز/ماه/سال (از بالا به پایین) ثبت می گردد.

۴/۱/۱- معاینات دوره ای پزشک عمومی (ثبت نتایج معاینات دوره ای دانش آموزان دوره ابتدایی در مدرسه ..... توسط پزشکان عمومی)

تاریخ معاینات	دوره و پایه تحصیلی	جنس	تعداد دانش آموزان تحت پوشش	تعداد دانش آموزان معاینه شده	قد و سن			BMI (تعیین نوع بدنی)			زردی اسکبرا	بزرگی معاینات	چشم	گوشی	تیرتید	رته		کتاب و ترووی		سکون گرهات												
					بالاتر از ۳+ z-score	بین ۳- و ۲- z-score	زیر ۳- z-score	بالاتر از ۳+ z-score	بین ۳- z-score و ۲- z-score	زیر ۳- z-score						اسهال	کبودی	سکون قلبی	سکون ریوی	سکون استخوانی												

۴/۱/۱- ادامه- معاینات دوره ای پزشک عمومی (ثبت نتایج معاینات دوره ای دانش آموزان دوره ابتدایی در مدرسه ..... توسط پزشکان عمومی)

تاریخ معاینات	دوره و پایه تحصیلی	جنس	تعداد دانش آموزان تحت پوشش	تعداد دانش آموزان معاینه شده	اختلالات شکل قلب معینه	انجام کا	شکلی	ادرازی نتایج	اختلالات روانشناسی					افزایش فشار خون	سایر یا دیگر موارد	نتیجه معاینات (تعداد موارد)																					
									افزایش فشار خون	هیپر تانسین مرحله II	هیپر تانسین مرحله I	پره هیپر تانسین	بلوغ دیررس			اختلال تک	اختلال وسواس	اختلال سلوک	اختلال عروغ	پوشش قلبی و تنفسی نامرتکز	اختلال خلقی	اختلال اسکیم	طولانی ادرازی	عدم بزول بیضه در بوزان	توده شکمی	ازگاو مکانی	تعداد معاینات	تاریخ معاینات	تحت درمان	بسنی							

- ستون جنس: در این ستون جنس دانش آموزان معاینه شده (دختر و پسر) ثبت می شود.
- ستون تعداد دانش آموزان تحت پوشش: تعداد کل دانش آموزان تحت پوشش در این ستون ثبت می گردد.
- ستون تعداد دانش آموزان معاینه شده: تعداد کل دانش آموزانی که ارزیابی و معاینه شده اند در این ستون ثبت می گردد.

- ستون قد به سن: تعداد دانش آموزانی که در بررسی رشد جسمی، وضعیت رشد قدی آن‌ها به ترتیب زیر $3z\text{-score}$ -(کوتاه قدی شدید)، بالای $3z\text{-score}+$ (خیلی بلند قد) و بین $2z\text{-score}$ - و $3z\text{-score}$ -(کوتاه قدی) می‌باشد، در ستون مربوطه ثبت می‌گردد.
- ستون نمایه توده بدنی (BMI): در این ستون تعداد دانش آموزانی که نمایه توده بدنی آن‌ها زیر $3z\text{-score}$ -(لاغری شدید)، بین $2z\text{-score}$ - و $3z\text{-score}$ -(لاغر)، بین $1z\text{-score}$ و $2z\text{-score}$ (اضافه وزن) یا بالای $2z\text{-score}+$ (چاق) هستند در ستون مربوطه ثبت می‌شود.
- ستون زردی اسکلرا: در این ستون تعداد دانش آموزان مبتلا به هپاتیت ثبت می‌گردد.
- ستون بررسی مخاط: در این ستون تعداد دانش آموزان مبتلا به کم خونی ثبت می‌شود.
- ستون چشم: تعداد دانش آموزان مبتلا به کونژنکتیویت یا اختلال بینایی در ستون مربوطه ثبت می‌شود.
- ستون گوش: تعداد دانش آموزان مبتلا به اوتیت مدیا، اوتیت خارجی، اختلال شنوایی در ستون مربوطه ثبت می‌شود.
- ستون تیروئید: تعداد دانش آموزان مبتلا به گواتر (بزرگی تیروئید) یا وجود بیماری تیروئید بدون گواتر در ستون مربوطه ثبت می‌شود.
- ستون ریه: تعداد دانش آموزان مبتلا به بیماری آسم یا سل در قسمت مربوطه ثبت می‌شود.
- ستون قلب و عروق: تعداد دانش آموزانی که در خطر ابتلاء به بیماری زودرس قلبی عروقی یا مبتلا به بیماری قلبی عروقی هستند در ستون مربوطه ثبت می‌شود.
- ستون اختلالات جلدی: تعداد دانش آموزانی که مبتلا به بیماری های جلدی هستند در ستون مربوطه ثبت می‌گردد.
- ستون ستون فقرات: تعداد دانش آموزان مبتلا به اسکولیوزیس، کیفوزیس، لوردوزیس در ستون مربوطه ثبت می‌شود.
- ستون قفسه سینه: تعداد دانش آموزان دارای اختلال شکل قفسه سینه ثبت می‌گردد.
- ستون اندام‌ها: تعداد دانش آموزان دارای اندام غیر طبیعی در ستون مربوطه ثبت می‌شود.
- ستون ادراری تناسلی: تعداد دانش آموزانی که مبتلا به عدم نزول بیضه، عفونت ادراری هستند در ستون مربوطه ثبت می‌گردد.
- ستون اختلالات روانپزشکی: تعداد دانش آموزان مبتلا به اختلال روانپزشکی به تفکیک اختلالات موجود در فرم در ستون های مربوطه ثبت می‌شود.
- در ستون بلوغ زودرس: تعداد دانش آموزانی که در بررسی به عمل آمده تشخیص بلوغ زودرس در آن‌ها داده شده است در قسمت مربوطه ثبت می‌گردد.
- ستون افزایش فشار خون: تعداد دانش آموزانی که افزایش فشار خون دارند به تفکیک پره هیپرتانسیون، هیپرتانسیون مرحله I و هیپرتانسیون مرحله II در ستون مربوطه ثبت می‌گردند.
- ستون سایر با ذکر نام: در این ستون تعداد دانش آموزانی که به اختلالی غیر از موارد ذکر شده در جدول مبتلا هستند ثبت می‌گردد. ذکر نام اختلال الزامی است.
- ستون نتیجه معاینات: در این قسمت نتیجه معاینات پزشک ثبت می‌گردد. در ستون اول تعداد دانش آموزان دارای اختلال، در ستون اقدامات اولیه، تعداد دانش آموزانی که تحت درمان سرپایی قرار گرفته اند یا ارجاع شده اند به تفکیک در ستون مربوطه ثبت می‌گردد. در ستون نتیجه ارجاع، نتایج حاصل از ارجاع به تفکیک تایید اختلال، فاقد مشکل و بدون جواب، در ستون مربوطه ثبت می‌شود. و در قسمت تحت درمان، تعداد دانش آموزانی که در نتیجه ارجاع پزشک تحت درمان سرپایی یا بستری قرار گرفته اند در ستون مربوطه ثبت می‌گردد.

برشآوری خون	اختلال روده بلوغ	اختلالات نورولوژیک	اختلالات متابولیک/نورولوژیک	اختلال ادراری تناسلی			اختلال ردوی	اختلال دستگاه قلب و عروق	شکم		ستون فقرات و اندام ها					اختلال گوش و حلق و بینی	چشم و اختلالات بینایی	بزرگی تیروئید	پوست و مو		آئمی (کم خونی)	تعداد دانش آموزان معاینه شده	تعداد دانش آموزان ثبت و شناسایی	جنس	تاریخ معاینات	دوره و پایه تحصیلی	
				کلیوی	خبررسال	هرنی			بزرگی کبد	بزرگی طحال	اختلال شکل آئسه سینه	مائی کف یا	راه رفتن غیر طبیعی	اسکولیوزیس	لوردوزیس				کیلوزیس	کچلی سر							گال

فرم شماره 4/1/2 - معاینات دوره ای پزشک (ثبت نتایج معاینات دوره ای دانش آموزان سایر دوره های تحصیلی در مدرسه توسط پزشکان عمومی)

در این فرم نتایج معاینات دوره ای دانش آموزان دوره متوسطه اول و دوره متوسطه دوم که توسط پزشکان عمومی ویزیت شده اند از روی دفتر معاینات ثبت می گردد. در مدارس مختلط، نتایج معاینات دختر و پسر به طور جداگانه در فرم مذکور (در دو ردیف جداگانه) ثبت می شود نحوه تکمیل این فرم به شرح زیر است:

- ستون دوره و پایه تحصیلی: دوره و پایه تحصیلی دانش آموزانی که ارزیابی و معاینه شده اند در این ستون ثبت می شود.
- ستون تاریخ معاینات: در این ستون تاریخی که که پرسنل بهداشتی غیر پزشک و مراقبین سلامت، دانش آموزان را ارزیابی و معاینه کرده اند به روز/ماه/سال (از بالا به پایین) ثبت می شود.
- ستون جنس: در این ستون جنس دانش آموزان معاینه شده (دختر و پسر) ثبت می شود.
- ستون تعداد دانش آموزان تحت پوشش: تعداد کل دانش آموزان تحت پوشش در این ستون ثبت می گردد.
- ستون تعداد دانش آموزان معاینه شده: تعداد کل دانش آموزانی که ارزیابی و معاینه شده اند در این ستون ثبت می گردد
- آئمی: در این ستون تعداد دانش آموزانی که در بررسی به عمل آمده مبتلا به آئمی (کم خونی) می باشند، ثبت می گردد.
- پوست و مو: در این ستون تعداد دانش آموزانی که مبتلا به گال یا کچلی هستند در قسمت مربوطه ثبت می شود.
- بزرگی تیروئید: در این ستون تعداد دانش آموزانی که در بررسی های انجام شده تیروئید بزرگ دارند ثبت می شود.
- چشم و اختلالات بینایی: در این ستون تعداد دانش آموزان مبتلا به اختلال بینایی و چشمی ثبت می گردد.
- اختلالات گوش و حلق و بینی: در این ستون تعداد دانش آموزانی که اختلالات در گوش و حلق و بینی دارند ثبت می شود.
- ستون فقرات و اندام: در این ستون تعداد دانش آموزانی که در بررسی های انجام شده مشکوک به کیلوزیس، لوردوزیس، اسکولیوزیس، راه رفتن غیر طبیعی، صافی کف پا بوده اند در قسمت های مربوطه ثبت می شود.
- قفسه سینه: در این ستون تعداد دانش آموزانی که مبتلا به اختلالات شکل قفسه سینه هستند، ثبت می شود
- شکم: در این ستون تعداد دانش آموزانی که دارای بزرگی طحال، بزرگی کبد دارند در ستون مربوطه ثبت می گردد.

- اختلال قلب و عروق: در این ستون تعداد دانش آموزانی که مشکوک به اختلالات قلبی عروقی هستند ثبت می شود.
- اختلال ریوی: در این ستون تعداد دانش آموزانی که مشکوک به اختلالات دستگاه ریوی هستند ثبت می شود.
- اختلال ادراری تناسلی: در این ستون تعداد دانش آموزانی که مبتلا به هرنی، هیدروسل و یا اختلال کلیوی هستند در ستون مربوطه ثبت می گردد.
- ستون های اختلال سایکولوژیک، اختلال نورولوژیک، اختلال روند بلوغ و پرفشاری خون: تعداد دانش آموزان مبتلا به اختلالات سایکولوژیک، نورولوژیک، روند بلوغ و پرفشاری خون در قسمت مربوطه ثبت می گردد.

۴/۲ - ارجاع و پیگیری نتایج معاینات دوره ای پزشک عمومی (فرم ثبت و پیگیری نتایج معاینات دوره ای دانش آموزان مدرسه ..... توسط پزشکان عمومی)

شماره تلفن دانش آموز جهت پیگیری بعدی	اقدامات بهداشتی و درمانی به عمل آمده پس از تایید بیماری		نتیجه ارجاع تخصصی							اقدامات به عمل آمده		نام و نام خانوادگی دانش آموز	پایه تحصیلی	نوع اختلال	ردیف		
	خدمات حمایتی و توانبخشی		آموزش و مشاوره یا	بدون جواب	بستری و درمان تخصصی			درمان دارویی تخصصی	تایید بیماری	فاقد مشکل	ارجاع به مراکز تخصصی					درمان سرپایی	
	سایر	تجویز سنگ			تجویز جیبک	فیزیوتراپی	روان درمانی										گفتار درمانی

فرم شماره 4/2 - ارجاع و پیگیری نتایج معاینات دوره ای پزشک عمومی (فرم ثبت و پیگیری نتایج معاینات دوره ای دانش آموزان توسط پزشکان عمومی):

درمان سرپایی، ارجاع دانش آموزان مشکل دار به سطوح بالاتر و پیگیری بیماری آن ها یکی از فعالیت های بسیار مهم و ارزشمند پزشکان محترم مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی می باشد که باید در جریان انجام معاینات دانش آموزان، مورد توجه قرار گرفته و به آن توجه جدی شود. با توجه به اهمیت بسیار زیاد این مسئله در نظام مراقبت های اولیه بهداشتی درمانی، ثبت دقیق اطلاعات چنین دانش آموزانی از حساسیت خاصی برخوردار بوده و لازم است کلیه اقدامات به عمل آمده پس از شناسایی بیماری دانش آموز در پرونده سلامت درج شود.

به این منظور فرم شماره 4/2 در پرونده سلامت مدرسه پیش بینی شده است تا مشخصات دانش آموزانی که در ویزیت و معاینات دوره ای بیماریابی شده و نیاز به ادامه درمان و پیگیری دارند ثبت گردد.

نحوه تکمیل فرم به شرح زیر است:

در قسمت بالای فرم نام مدرسه در جای خالی ثبت گردد.

ستون ردیف: ردیف فعالیت ها به ترتیب 1، 2، 3، .... درج می شود.

ستون نام و نام خانوادگی دانش آموز: نام و نام خانوادگی دانش آموز دارای اختلال ثبت می شود.

ستون پایه تحصیلی: در این ستون دوره و پایه تحصیلی دانش آموز بیماریابی شده ثبت می گردد.

ستون نوع اختلال: در این ستون اختلال شناسایی شده در دانش آموز مانند اختلال شنوایی، بینایی، تیروئید، قلب و عروق و .... ثبت می شود.

ستون اقدامات به عمل آمده: 1- درمان سرپایی: اختلال یا بیماری دانش آموز طوری است که پزشک عمومی می تواند با تجویز دارو نسبت به بهبودی آن اقدام کند. 2- ارجاع به مراکز تخصصی: اختلال و بیماری دانش آموز به گونه ای است که تشخیص و درمان آن نیازمند اقدامات تخصصی توسط متخصص ذیربط می باشد که در این صورت نسبت به ارجاع دانش آموز به مراکز تخصصی اقدام می شود.

ستون نتیجه ارجاع: در صورتی که دانش آموز به متخصص یا مراکز تخصصی ارجاع شده باشد، پیگیری نتیجه آن مورد تاکید است (یا قبل از صدور گواهی تندرستی، یا در طول سال تحصیلی و ترجیحاً تا سه ماه پس از معاینات)، بنابراین دانش آموزی که نتیجه ارجاع او مشخص نشده باشد، سیر مراقبت او ناقص و فاقد ارزش لازم است.

پس از پیگیری نتیجه ارجاع، باید نسبت به ثبت آن به شرح زیر در این ستون اقدام شود:

در صورتی که اختلال شناسایی شده توسط پزشک متخصص تایید گردد و توسط متخصص تحت درمان دارویی قرار گیرد در ستون مربوطه با علامت (P) مشخص شود.

در صورتی که اختلال یا بیماری نیازمند بستری و انجام مراقبت تخصصی (اعم از درمان دارویی یا عمل جراحی) است در ستون مربوطه با علامت (P) مشخص شود.

در صورتی که نتیجه ارجاع دانش آموز به مراکز تخصصی مشخص نباشد در قسمت بدون جواب علامت (P) ثبت شود.

ستون اقدامات بهداشتی و درمانی به عمل آمده پس از تایید بیماری: پس از انجام درمان سرپایی یا تخصصی، در مواردی لازم است تا پزشک عمومی اقدامات بهداشتی درمانی دیگری را به شرح ذیل اقدام و مورد پیگیری قرار دهد:

آموزش و مشاوره: در اختلالات روانپزشکی و در برخی از بیماری ها مانند بیماری دهان و دندان، آسم، قلب و عروق، فشارخون، دیابت و ..... لازم و ضروری است تا با دانش آموز، والدین دانش آموز یا اولیاء مدرسه مشاوره شده و توصیه های لازم مراقبتی به آن ها ارایه گردد، در این صورت بایستی نسبت به ثبت آن در ستون های مربوطه اقدام شود.

خدمات حمایتی و توانبخشی: چنانچه اختلال شناسایی شده و تایید شده دانش آموز به نوعی است که نیاز به خدمات حمایتی از قبیل عینک، سمعک و سایر (ویلچر و .....) دارد بایستی نسبت به تهیه و تامین آن به نحو مقتضی توسط دانش آموز، خانواده وی، اولیای مدرسه، موسسات دولتی، موسسات خیریه غیر دولتی و ..... اقدام، و در قسمت های مربوطه علامت زده شود. در برخی موارد نیز ضروری است برای بازگرداندن توانایی ها و مهارت های دانش آموزان از خدمات توانبخشی نظیر گفتار درمانی، فیزیوتراپی، روان درمانی و سایر ..... استفاده شود، در چنین مواردی نیز بایستی نتایج اقدامات به عمل آمده در ستون مربوطه ثبت شود.

در آخرین ستون: برای سهولت در تماس با دانش آموز و خانواده اش و تداوم مراقبت دانش آموز و اطلاع از سلامت او، گرفتن شماره تلفن لازم و ضروری است. لذا همکاران محترم باید از دانش آموزانی که به مراقبت نیاز دارند، شماره تلفنی را که بتوان به راحتی با بیمار یا خانواده وی تماس حاصل نمود، اخذ و در این ستون درج نمایند.

بخش پنجم: خدمات بهداشتی، درمانی و مدیریت بیماری ها

فرم شماره 5/1 - بررسی و مدیریت بیماری های واگیر (فرم وضعیت بیماری های واگیر در مدرسه ..... در سال تحصیلی.....)

بر اثر ورود میکروارگانیسم ها به بدن بیماری های عفونی ایجاد می گردد. تعداد زیادی از این بیماری ها مسری و واگیردار بوده و قابل انتقال از موجودی به موجود دیگر (اعم از حیوان به انسان، انسان به انسان یا حیوان به حیوان) هستند. عوامل اپیدمیولوژیک مهم در بروز این بیماری ها عبارتند از عامل بیماری زا، شرایط محیطی و مصونیت و ایمنی میزبان. عدم تعادل در عوامل فوق موجب بروز این بیماری های عفونی مسری و واگیر می شود و مداخله اپیدمیولوژیک در این بیماری ها و کاستن از بار آن ها یکی از وظایف حساس پزشکان عزیز مراکز بهداشتی درمانی اعم از شهری و روستایی به شمار می آید.

از آنجایی که میزان بروز، شیوع و انتقال این بیماری ها در محیط های پر ازدحام و مجتمع مثل سربازخانه ها، مراکز آموزشی و تربیتی و اماکن عمومی از شدت بیش تری برخوردار است، لذا شناسایی به موقع این بیماری ها و انجام اقدامات پیشگیرانه یکی از موضوعات مهم و اساسی است که باید از طریق مراکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت مد نظر قرار گرفته و نسبت به کنترل آن اقدام لازم به عمل آید. در این میان مدارس و دانش آموزان با توجه به مسایل زیر از اهمیت مضاعفی برخوردار بوده و توجه جدی به آن لزوم بیش تری دارد:

جمعیت دانش آموزی در مدرسه بیش تر و متراکم تر است.

با توجه به وضعیت رشدی دانش آموزان مخصوصاً در سنین ابتدایی، آسیب پذیری آن ها نسبت به سایر گروه های سنی بیش تر است.

برخی از مدارس، مخصوصاً در مناطق روستایی، در مجاور کانون های خطر (گورستان، رودخانه های آلوده و .....) قرار دارند.

دسترسی به مدارس و دانش آموزان جهت انجام مداخلات پیشگیرانه سهل تر و آسان تر است.

لذا با توجه به اصول اپیدمیولوژیک بیماری های عفونی، موارد فوق الذکر و اهمیت پیشگیری این بیماری ها در سنین مدرسه، با توجه به اثرات سوئی که در سلامت جسمی، روحی و تحصیلی دانش آموزان به جای می گذارند، برنامه ریزی جهت بررسی همه گیری و جلوگیری از ابتلاء دانش آموزان و پرسنل مدارس به این بیماری ها و همچنین پیشگیری از شیوع آن با انجام اقدامات به موقع در مدارس تحت پوشش مراکز بهداشتی و خانه های بهداشت یکی از فعالیت های ضروری بهداشت مدارس محسوب می گردد. به این منظور لازم است روسای محترم مراکز بهداشتی درمانی، پزشکان، کاردان های مراکز بهداشتی درمانی شهری و روستایی، مربیان و بهورزان خانه های بهداشت و رابطین مدرسه ضمن هماهنگی با مسئولین ذیربط مدارس تحت پوشش (مدیر، معاون و یا مراقب سلامت) و توجیه کامل آن ها در خصوص نحوه اطلاع از وجود نشانه ها و علایم بیماری های عفونی و مسری در مدرسه و در بین دانش آموزان و کیفیت گزارش دانش آموزان مبتلاء به مرکز یا خانه بهداشت، اقدامات لازم را به عمل آورده و با توجه به موارد پیش بینی شده در فرم شماره 5/1 در آن ثبت نمایند.

۵/۱- بررسی و مدیریت بیماری های واگیر (فرم وضعیت بیماری های واگیر در مدرسه ..... در سال تحصیلی .....)

نام بیماری	سه ماهه اول (پاییز)		سه ماهه دوم (زمستان)		سه ماهه سوم (بهار)		تعداد موارد تایید شده توسط پزشک
	مشکوک به بیماری / اختلال	ارجاع	مشکوک به بیماری / اختلال	ارجاع	مشکوک به بیماری / اختلال	ارجاع	
اسهال							
زرد زخم							
سرخک							
پدیکولوز							
هپاتیت							
سل							
بیماری های بثور جلدی							
مننژیت							
سایر بیماری ها							
جمع							

۵/۲- بررسی و تکمیل واکسیناسیون (فرم بررسی وضعیت واکسیناسیون دانش آموزان)

واکسیناسیون کودکان بدو ورود به دبستان (پایه اول ابتدایی)					واکسیناسیون نوام دانش آموزان ۱۶-۱۴ ساله (پایه سوم متوسطه اول)				
کل دانش آموزان هدف	ناقص	کامل	نتیجه (کامل شده)		کل دانش آموزان هدف	ناقص	کامل	نتیجه (کامل شده)	

نحوه تکمیل این فرم به شرح زیر است:

در قسمت عنوان فرم، نام مدرسه و سال تحصیلی که مورد یا موارد بیماری های مزبور در آن بررسی شده اند نوشته می شود. تعداد دانش آموزان مشکوک به ابتلا به هر کدام از بیماری های اسهال، زرد زخم، سرخک، پدیکولوز، هپاتیت، سل، بیماری های بثور جلدی (مانند آبله مرغان) و مننژیت که برای اولین بار و قبل از بررسی توسط واحد بهداشتی گزارش شده اند به تفکیک سه ماهه اول (پاییز) و سه ماهه دوم (زمستان) و سه ماهه سوم (بهار) سال تحصیلی توسط مدرسه ثبت می شود و موارد ارجاعی در ستون ارجاع توسط کارکنان بهداشتی ثبت می گردد. تعداد دانش آموزان مبتلا به بیماری هایی غیر از موارد ذکر شده، در قسمت سایر بیماری ها (با ذکر نام بیماری مانند آنفلوآنزا) ثبت می شود.

در ستون آخر مواردی که بعد از بررسی توسط پزشک عمومی و واحد بهداشتی مورد تایید قرار گرفته اند ثبت می گردند. در ردیف جمع، کل تعداد دانش آموزان مشکوک به ابتلا به بیماری ها و نیز موارد تایید شده توسط پزشک در پایان سه ماهه اول و دوم و سوم به تفکیک، در ستون مربوطه ثبت می گردد.

فرم شماره 5/2 - بررسی و تکمیل واکسیناسیون (فرم بررسی وضعیت واکسیناسیون دانش آموزان)

ایمن سازی کودکان و نوجوانان به عنوان یک وظیفه اصلی در مراکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت مطابق برنامه ملی و کشوری واکسیناسیون انجام و مورد پیگیری قرار می گیرد. در این برنامه کودکان از بدو تولد تا سن قبل از مدرسه (6 سالگی) در مقابل بیماری های قابل پیشگیری با واکسن، واکسینه می شوند. در سن نوجوانی (14-16 سالگی) نیز واکسن دوگانه (دیفتری و کزاز) به عنوان یادآور به این گروه سنی تزریق می گردد.

با توجه به این که ممکن است بعضی از والدین و خانواده ها در انجام واکسیناسیون فرزندانشان غفلت کرده باشند، سنین مدرسه به ویژه سن ورود به مدرسه (پایه اول ابتدایی) بهترین فرصت برای بررسی مجدد وضعیت واکسیناسیون آن ها به شمار می آید و لازم است همکاران محترم واحدهای بهداشتی و درمانی ضمن بررسی دقیق سوابق این کودکان از روی کارت واکسیناسیون، در

صورت مشاهده هرگونه نقص نسبت به تکمیل واکسیناسیون دانش آموزان مطابق برنامه کشوری اقدام نموده و پس از آن مجوز حضور وی در مدرسه را تایید نمایند. همچنین واکسیناسیون توام بزرگسالان (دوگانه دیفتری و کزاز) دانش آموزان پایه سوم دوره متوسطه اول (سنین 16-14 سالگی)، بررسی و در مورد انجام و یا تکمیل واکسیناسیون آن ها مطابق با دستورالعمل کشوری ایمن سازی اقدام نمایند. نتایج اقدامات انجام یافته در این خصوص در فرم شماره 5/2 ثبت می گردد. نحوه تکمیل فرم به شرح ذیل است:

قسمت واکسیناسیون کودکان بدو ورود به دبستان (سال اول ابتدایی): تعداد کل دانش آموزان اول ابتدایی به تفکیک دختر و پسر ثبت می شود. در ستون دوم تعداد دانش آموزانی که واکسیناسیون آن ها ناقص است ثبت می گردد. در ستون سوم تعداد دانش آموزانی که در زمان بررسی دارای واکسیناسیون کامل می باشند، نوشته می شود. در ستون چهارم تعداد دانش آموزانی که واکسیناسیون ناقص داشته اند و مورد پیگیری قرار گرفته و واکسیناسیون آن ها در مراکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت مطابق برنامه ملی و کشوری واکسیناسیون تکمیل گشته است، ثبت می گردد.

قسمت واکسیناسیون توام دانش آموزان 16-14 ساله (پایه سوم دوره متوسطه اول): تعداد کل دانش آموزان این پایه به تفکیک دختر و پسر ثبت می شود. در ستون دوم تعداد دانش آموزانی که در زمان بررسی، واکسن توام یادآور خود را دریافت نکرده اند، ثبت می شود. در ستون سوم تعداد دانش آموزانی که در زمان بررسی، واکسن توام یادآور خود را دریافت کرده اند، ثبت می شود. در ستون چهارم تعداد دانش آموزانی که در زمان بررسی واکسیناسیون توام یادآور خود را دریافت نکرده اند و جهت تکمیل واکسن توام آن ها اقدام لازم به عمل آمده نوشته می شود.

۳/۵- پیگیری و مراقبت دانش آموزان نیازمند مراقبت ویژه (فرم ثبت و پیگیری نتایج مراقبت دانش آموزان نیازمند مراقبت ویژه* مدرسه..... در طول سال تحصیلی .....

ردیف	نام و نام خانوادگی	پایه تحصیلی	نوع اختلال تایید شده	آموزش و مشاوره			شماره تماس دانش آموز
				والدین	اولیاء مدرسه	دانش آموز	

* دانش آموز نیازمند مراقبت ویژه، دانش آموزی است که پزشک یکی از اختلالات (دیابت، صرع، آسم، آلرژی، بیماری های قلبی عروقی، بیماری های ژنتیک و مادرزادی (هموفیلی، تالاسمی و...) را برای وی تایید نموده است.

فرم شماره 5/3 - پیگیری و مراقبت دانش آموزان نیازمند مراقبت ویژه (فرم ثبت و پیگیری نتایج مراقبت دانش آموزان نیازمند مراقبت ویژه مدرسه..... در طول سال تحصیلی .....

دانش آموز نیازمند به مراقبت ویژه دانش آموزی است که پزشک یکی از اختلالات: دیابت، صرع، آسم، آلرژی، بیماری های قلبی عروقی، بیماری های ژنتیک و مادرزادی (هموفیلی، تالاسمی و...) را برای وی تایید نموده است.

نحوه تکمیل فرم به شرح زیر است:

در قسمت عنوان فرم، نام مدرسه و سال تحصیلی نوشته می شود.

ردیف: ردیف فعالیت ها به ترتیب 1، 2، 3، ... درج می شود.

نام و نام خانوادگی: نام و نام خانوادگی دانش آموز نیازمند به مراقبت ویژه ثبت می شود.

پایه تحصیلی: در این ستون پایه تحصیلی دانش آموز نیازمند به مراقبت ویژه ثبت می گردد.

نوع اختلال تایید شده: در این ستون اختلال شناسایی شده در دانش آموز توسط پزشک، ثبت می شود.

آموزش و مشاوره: در صورتی که دانش آموز دارای اختلال، والدین دانش آموز و یا اولیاء مدرسه در خصوص این اختلال توسط

کارکنان بهداشتی مدرسه یا مرکز بهداشتی درمانی مورد آموزش و مشاوره قرار گرفته اند در ستون های این بخش ثبت می گردد.

سیر پیگیری و مراقبت های بهداشتی درمانی به عمل آمده در طول سال تحصیلی: در این قسمت روند مراقبت دانش آموز نیازمند

مراقبت ویژه تحت پوشش مراکز تخصصی یا سایر مراکز و مراقبت های بهداشتی به عمل آمده و نتایج حاصل از پیگیری توسط

پرسنل بهداشتی درج می گردد.

در آخرین ستون: برای سهولت در تماس با دانش آموز و خانواده اش و تداوم مراقبت دانش آموز و اطلاع از سلامت او، گرفتن

شماره تلفن لازم و ضروری است. لذا همکاران محترم باید از دانش آموزانی که به مراقبت نیاز دارند، شماره تلفنی را که بتوان به

راحتی با بیمار یا خانواده وی تماس حاصل نمود اخذ و در این ستون درج نمایند.

توجه: لازم است محتوای این فرم به اطلاع مدیر، معاونین و معلمان رسانده شود.

۵/۴- پیگیری و کنترل موارد سوانح و حوادث مدرسه (فرم ثبت موارد سوانح و حوادث در بین دانش آموزان مدرسه .....))

مسئول	مداخلات دوره نیاز				نتیجه حادثه		شرح حادثه							محل حادثه	بابه تحصیلی	نام و نام خانوادگی	تاریخ مراجعه / اعلام / پیگیری							
	سایر	نتیجه ارجاع		ارجاع فوری و اقدامات اولیه بهداشتی	درمان سرپایی	نوع آسیب	نوع حادثه		نوع آسیب								سال	ماه	روز					
		با ذکر مورد	توجه در نظر				اسپری	آسیب های عمده ۱	زخم ها و جراحت ۲	آسیب های سرپایی ۳	سوختگی ها ۴	شادانات نظیر ۵	سقوط از بلندی ۶							شربه یا نسی ۷	افغان یا لر خوردن ۸	از سطوح غیر ابتدا ۹		

* ۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. جهت راهنمایی بیشتر به راهنمای تکمیل پرونده سلامت مدرسه مراجعه شود.

فرم شماره 5/4 - پیگیری و کنترل موارد سوانح و حوادث (فرم ثبت موارد سوانح و حوادث در بین دانش آموزان مدرسه .....))

منظور ثبت کلیه حوادث و آسیب هایی است که برای دانش آموزان در داخل مدرسه و مسیر بین خانه و مدرسه (و نیز هر گونه

فعالیتی که مدرسه متولی آن است، مثل: اردو، بازدیدهای علمی و تفریحی، ورزش در باشگاه ها، مسابقات و .....) و بالعکس اتفاق

می افتد می باشد. فرم شماره 5/4 به شرح زیر تکمیل خواهد شد:

در ستون اول تاریخ مراجعه دانش آموز در زمان وقوع حادثه به مرکز یا تاریخ اعلام وقوع حادثه توسط مدرسه به مرکز به روز،

ماه و سال ثبت گردد و نام و نام خانوادگی دانش آموز و پایه تحصیلی وی به ترتیب در ستون دوم و سوم ثبت گردد. در قسمت

شرح حادثه، به تفکیک نوع حادثه (افتادن یا لیز خوردن از سطوح غیر بلند، ضربه با شی، سقوط از بلندی، تصادفات نقلیه) و نوع آسیب (سوختگی ها، آسیب های سرمایی، زخم ها و جراحات و آسیب های عمدی) و محل حادثه (داخل مدرسه، مسیر بین خانه و مدرسه) در قسمت مربوطه در جدول ثبت می گردد.

نتیجه حاصل از حادثه ای که برای دانش آموز در داخل مدرسه و راه بین خانه و مدرسه (و نیز هر گونه فعالیتی که مدرسه متولی آن است، مثل: اردو، بازدیدهای علمی و تفریحی، ورزش در باشگاه ها، مسابقات و .....) و بالعکس اتفاق افتاده (غیبت بیش از دو هفته، نقص عضو و فوت) نیز باید در قسمت مربوطه ثبت گردد.

مداخلات مورد نیاز که برای دانش آموز آسیب دیده انجام شده است باید در ستون مربوطه با علامت (P) مشخص شود و در صورت ارجاع دانش آموز جهت درمان یا بستری، مراتب باید در ستون مربوطه با علامت (P) مشخص شود.

و در آخر مسئول پیگیری کننده (پرسنل بهداشتی مرکز بهداشتی درمانی یا مراقب بهداشت مدرسه) باید در ستون آخر نام و نام خانوادگی خود را نوشته و مهر و امضاء نماید.

تذکر: ضروری است پس از بررسی علل حادثه یا آسیب، اقدامات انجام شده جهت رفع آن (بسته به نوع حادثه یا آسیب در ماه) در فرم های "فعالیت آموزش بهداشت در مدرسه" و یا فرم "فعالیت بهداشتی محیط مدرسه" قید گردد.

توضیحات: 1- هر نوع لیز خوردن یا از دست دادن تعادل در زمین مسطح 2- منظور برخورد غیر عمد با نیروهای مکانیکی بی جان یا جاندار است، مثل: گیر کردن لای در، برخورد با اشیاء تیز و برنده، هل داده شدن، گاز گرفته شدن به وسیله حیوانات اهلی و وحشی، زیر آوار ماندن و ..... 3- هر نوع افتادن از روی زمین غیر هم سطح مثل پله، صندلی، وسایل بازی، نردبان، داربست، درخت، گودال، چاله و ..... 4- منظور آسیب دیدن عابر پیاده یا سرنشین داخل وسایل نقلیه می باشد. 5- منظور سوختن هر قسمت از بدن با دود، شعله آتش، مواد داغ، جریان الکتریکی، مواد شیمیایی و ..... است. 6- هر گونه آسیب در هر قسمت از بدن ناشی از هوای سرد یا وسایل سرما زا 7- منظور زخم های باز و بسته در قسمت های مختلف بدن می باشد، مثل آسیب داخل شکمی، ضربه به سر، پارگی پوست، خونریزی، شکستگی، دررفتگی، پارگی و کشیدگی تاندون ها و ..... 8- استفاده عمدی از نیرو و توان فیزیکی (با هدف تهدید یا واقعیت) بر علیه خود، فرد دیگر یا گروهی از افراد، که باعث می شود (یا احتمال دارد باعث شود) آسیب جسمی، آسیب روانی، محرومیت، مرگ یا ..... واقع شود.

۵/۵- بررسی و گزارش موارد فوت (فرم گزارش فوت مدرسه .....

ردیف	منطقه / ناحیه / شهرستان	نام و نام خانوادگی	پایه تحصیلی	سن	علت فوت	تاریخ	توضیحات

نام و نام خانوادگی / امضاء تکمیل کننده فرم: ..... تاریخ تکمیل: .....

فرم شماره 5/5 - بررسی و گزارش موارد فوت (فرم گزارش فوت مدرسه.....)

این فرم سالانه (سال تحصیلی) و توسط مراقب سلامت یا فرد ذیصلاح تعیین شده توسط مدیر مدرسه تکمیل می گردد. نحوه تکمیل فرم به شرح زیر است:

در ابتدا در قسمت بالای فرم نام مدرسه نوشته شود.

ردیف: در این ستون ردیف موارد به ترتیب 1، 2، 3، .... درج می شود.

منطقه/ ناحیه/ شهرستان: در این ستون نام شهرستان و منطقه/ ناحیه مدرسه ثبت می گردد.

نام و نام خانوادگی: در این ستون نام و نام خانوادگی دانش آموز متوفی ثبت می شود.

پایه تحصیلی: در این ستون پایه تحصیلی دانش آموز متوفی ثبت می گردد.

سن: در این ستون سن دانش آموز متوفی ثبت می گردد.

علت فوت: در این ستون علت منجر به فوت دانش آموز متوفی (اعم از بیماری یا حادثه) نوشته می شود.

تاریخ: در این ستون تاریخ فوت دانش آموز ثبت می شود.

توضیحات: در این قسمت اقدامات و پیگیری های به عمل آمده به دقت نوشته می شود.

در انتها فرد تکمیل کننده، نام و نام خانوادگی خود را نوشته و امضاء می کند.

نکته: مدارسی که اعلام فوت داشته اند باید در انتهای سال تحصیلی نسخه ای از این فرم را به کارشناسی سلامت منطقه شهرستان و مرکز بهداشتی درمانی مربوطه ارسال نمایند.

بخش ششم: خدمات بهداشت محیط و ایمنی مدرسه

مدرسه به عنوان جامعه ای کوچک، متشکل از عوامل انسانی و محیطی مختلفی است که مجموعاً فضای روانی، فیزیکی و اجتماعی آن را به وجود آورده و یکدیگر را تحت تاثیر قرار می دهند. بنابراین با توجه به نقش و جایگاه هر کدام، به عنوان یک امر بهداشتی مورد تاکید می باشد.

نقش بهداشت محیط و فضای فیزیکی مدرسه در امنیت جسمی و روانی دانش آموزان و کارکنان مدرسه از جایگاه منحصر به فردی برخوردار بوده و به عنوان پیش شرط اساسی ایجاد و توسعه مدارس سالم تلقی می شود. محیط فیزیکی مدرسه دارای ابعاد بسیار گسترده و وسیعی بوده و شامل موقعیت، مساحت، ساختمان، محوطه مدرسه، نور، تهویه، کلاس ها، تجهیزات ورزشی مدرسه و ..... مسایل مختلف دیگری است که هر کدام به نوبه خود سلامت مدرسه، دانش آموزان و کارکنان مدرسه را تحت تاثیر قرار می دهند.

در یک نگاه سیستماتیک، فرآیند تعلیم و تربیت متأثر از مجموعه عواملی از این قبیل بوده و چنانچه این مجموعه متناسب با استانداردهای مورد نیاز تدارک دیده شوند محصول نظام آموزش و پرورش انسان هایی سالم، توانمند با توان یادگیری بیش تر و شخصیتی متعادل اعم از فردی و اجتماعی خواهد بود. بنابراین برای رسیدن به چنین هدف ارزشمندی، توجه جدی به سلامت عوامل محیطی و فیزیکی موثر بر سلامت جسمی، روانی و اجتماعی دانش آموزان و کارکنان مدرسه حایز اهمیت بوده و ضروری است تا کارکنان بهداشتی مراکز (روسا و پزشکان، کاردان های بهداشتی به ویژه بهداشت محیط و بهورزان و مربیان خانه های بهداشت و...) مطابق با فرم ها و جداول پیش بینی شده در پرونده بهداشتی و دستورالعمل های مربوطه ضمن هماهنگی و توجیه مدیران مدارس تحت پوشش به طور مستمر و مرتب این عوامل را بررسی و متولیان مدرسه را نسبت به نحوه اصلاح معایب و نواقص مشاهده شده، توجیه و در حل مشکلات بهداشتی مدرسه به عنوان عضوی از تیم بهداشتی و مدیریتی مدرسه در کنار سایر تشکل ها مثل شورای مدرسه و انجمن اولیاء و مربیان به مدیریت مدرسه راهکارهای عملی نشان داده و او را در حل برخی از این مشکلات یاری نمایند و چنانچه مشکل مدرسه در حدی است که از عهده مدیریت مدرسه ساخته نیست با هماهنگی و مشارکت مدیر مدرسه نسبت به انعکاس و پیگیری آن از طریق مرکز بهداشت به منطقه یا ناحیه آموزش و پرورش یا شورای بهداشت شهرستان اقدام کنند. در صورتی که حل مشکل از توان مجموعه بخش های فوق در شهرستان نیز ساخته نیست، ضمن گزارش به مرکز بهداشت و اداره کل آموزش و پرورش استان پیگیری های لازم نسبت به رفع آن مشکل اقدام نمایند.

جهت سازماندهی فعالیت های مورد نیاز در این زمینه فرم هایی در پرونده سلامت مدرسه پیش بینی شده است. و لازم است کاردان ها یا کارشناسان بهداشت محیط مراکز بهداشتی و درمانی با مشارکت سایر اعضای تیم بهداشتی مرکز و همچنین بهورزان خانه های بهداشت با مشارکت مربیان خانه ها و پزشکان روستایی نسبت به انجام بازدیدهای موثر از مدارس و ثبت نتایج آن در فرم های مربوطه اقدام و پیگیری های لازم را در خصوص رفع مشکلات آن به عمل آورند. نحوه تکمیل فرم ها به شرح ذیل است:

فرم شماره 6/1 - بررسی وضعیت ایمنی و بهداشت محیط (فرم وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه .....)

وضعیت کلی بهداشت محیط، عوامل فیزیکی و بیولوژیکی موثر بر سلامت و ایمنی دانش آموزان مانند موقعیت، مساحت، وضعیت ساختمانی، منابع تامین آب آشامیدنی، زمین ورزش، وضعیت پایگاه تغذیه سالم و ..... با توجه به دستورالعمل های مربوطه (آیین نامه های بهداشت محیط مدراس، مقررات بهداشت حرفه ای، مقررات سیستم مدیریت سلامت و آیین نامه پایگاه تغذیه سالم) در اولین مراجعه به مدرسه در حضور مدیر یا معاون مدرسه، توسط پرسنل بهداشتی (ترجیحاً کاردان یا کارشناس بهداشت محیط و حرفه ای) بررسی و تکمیل می گردد (در بازرسی ها در صورتی که مورد با آیین نامه مطابقت دارد در ستون و ردیف مربوطه

علامت (P) زده شود و در صورت عدم تطابق، با علامت (X) مشخص گردد. پس از اتمام بازدید، بازدید کننده تاریخ بازرسی را در اولین ردیف ستون آخر (تاریخ و نتیجه بازدید) ثبت می کند. تعداد دفعات بازدید در طول سال تحصیلی 3 بار می باشد. این فرم بر اساس دستورالعمل موجود در کتاب استقرار سیستم مدیریت سلامت در مدارس (HSE) تکمیل می گردد.

۶/۱- بررسی وضعیت ایمنی و بهداشت محیط (فرم وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه.....)

ردیف	ماده	مطابقت با معیار آیین نامه بهداشت محیط مدارس		تاریخ و نتیجه بازدید
		متن ماده آیین نامه	ملاحظات	
۱	ماده ۱	مکان احداث در فاصله و موقعیت مناسبی باشد (در مسیر و مجاورت منابع آلاینده محیطی مثل کارخانجات شیمیایی و یا در سوار کورستان، خطوط راه آبی و ... نباشد)		
۲	ماده ۱	مدرسه با مکان های دارای منابع آلاینده محیطی حداقل ۵۰۰ متر فاصله دارد		
۳	ماده ۲	مساحت زمین مدرسه متناسب با تعداد دانش آموزان است. (حداقل ۶-۸ متر مربع برای هر دانش آموز)		
۴	ماده ۳	بافته بهداشتی مطابق با آیین نامه ماده ۱۳ مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی باشد		
۵		کلیه افرادی که به نحوی در تهیه و فروش و توزیع مواد غذایی در مدرسه دخالت دارند باید دارای کواهینامه دوره ویژه بهداشت عمومی باشند.		
۶		متصدیان بوفه دارای کارت معاینه پزشکی معتبر باشند.		
۷		کلیه افراد موظفند بهداشت فردی و نظافت عمومی محل کار خود را کاملاً رعایت نموده و با دستوراتی که از طرف بازرسی و مربیان بهداشت داده می شود، عمل نمایند.		
۸		کلیه افرادی که به نحوی در تهیه و فروش و توزیع مواد غذایی در مدرسه دخالت دارند باید ملبس به لباس کار به رنگ روشن باشند.		
۹		استعمال دخانیات توسط افراد فوق الذکر در حین کار ممنوع است.		
۱۰		تصویر ۲	.....	
۱۱	کلیه مواد غذایی فاسد شدنی باید در یخچال یا سردخانه مناسب مجهز به دماسنج نگهداری شود و از عرضه مواد غذایی پست، پلیدی شده تاریخ گذشته و مواد غذایی فله ای خودداری گردد.			
۱۲	استفاده از مواد غیر استاندارد از جمله کاشدها و نیسه های پلاستیکی تاریخی و غیر بهداشتی جهت پیچیدن و بسته بندی مواد غذایی ممنوع است.			
۱۳	کیفیت مواد غذایی عرضه و توزیع شده باید مطابق با استانداردها و دستورالعمل های اعلام شده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد.			
۱۴	مکان مناسب جهت نگهداری شیر در مدرسه موجود باشد.			
۱۵	آشپزخانه مدرسه شیشه روزی با مقدار ماده ۱۳ مواد خوردنی... مطابقت دارد.			
۱۶	مدرسه دارای نمازخانه مناسب است. (متناسب از نظرات محیط نمازخانه، کتبی دارای کفش نماز قرار، پوشش مناسب لباس)			
۱۷	۳۰۰۰۰	لازم است تلفات ساختاری مدرسه و سایر نشانه های مرتبط منطبق با سایرهای بهداشتی حراست فریب طریقی شده باشد.		
۱۸	ماده ۴	دیوارهای کلاس باید کاملاً خشک، بدون درز و صاف و حداقل ۲ متر ارتفاع پنجره از سنگ استناد شده و بقیه سطح دیوار به رنگ روشن و قابل شستشو رنگ آمیزی گردیده است.		
۱۹	ماده ۵	کف کلاس ها، راهروها، پله ها باید مقاوم، مسطح، قابل شستشو بوده و لیززدگی نداشته باشد.		
۲۰	ماده ۶	سقف کلاس ها صاف، بدون درز و به رنگ روشن باشد.		
۲۱	ماده ۷	۲۰۰۰۰	بیلو کلاس باید در محلی مناسب نصب و فاصله طبقه اول از اولین ردیف دانش آموزی نباید از حداقل ۲/۲ متر کم تر باشد.	
۲۲	ماده ۸	فضای کلاس برای هر دانش آموز حداقل ۱/۲ متر مربع سطح در نظر گرفته شود. حداقل ارتفاع ایستاد قابل قبول (۸ متر طول و ۷ متر عرض و ۳ متر ارتفاع تا سقف کلاس)		
۲۳	ماده ۹	مواظبت از گویتمیکی (مناسبات فیزیکی بدن) برای دانش آموزان دوره های مختلف تحصیلی بر اساس آیین نامه بهداشت محیط مدارس می باشد.		
۲۴	ماده ۱۰	پله های مشرف به پرنگاه در مدرسه نباید لیزنده بوده و باید به تازده مناسب مجهز باشند.		
۲۵	ماده ۱۱	حداکثر ارتفاع پله در مدرسه ۱۸ سانتی متر، حداقل عرض آن ۳۰ سانتی متر و طول آن حداقل ۷۳ متر باشد.		
۲۶	۱۰۰۰۰	.....		
۲۷	ماده ۱۲	درب و پنجره های مشرف به فضای خارج، برای جلوگیری از ورود حشرات باید به توری سیمی مناسب مجهز باشند.		
۲۸	ماده ۱۳	پنجره های طبقه های فوقانی دارای حفاظ باشد.		
۲۹	ماده ۱۴	کلاس دانش آموزان خردسال در طبقات پایین تر ساختمان قرار داشته باشد.		

۶/۱ ادامه بررسی وضعیت ایمنی و بهداشت محیط (فرم وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه.....)

ردیف	ماده	مطابقت با معیار آیین نامه بهداشت محیط مدارس		تاریخ و نتیجه بازدید
		متن ماده آیین نامه	ملاحظات	
۳۰	ماده ۱۵	وجود فر گولته بالکن و تراس مرتبط با کلاس ممنوع است.		
۳۱	ماده ۱۶	سالن اجتماعات، کارگاه، آزمایشگاه، مکان های ورزشی و اتاق های عمومی در تخته ساختمانی مدرسه به نحوی ایجاد شده باشند که مزاحمتی برای کلاس های درس به وجود نیآورند.		
۳۲	ماده ۱۷	مساحت هر اتاق خواب در مدارس شبانه روزی حدود ۴۰ متر مربع با ۴ تخت دو طبقه باشد.		
۳۳	ماده ۱۸	حداکثر افراد در اتاق عمومی آموزشگاه های شبانه روزی ۸ نفر باشد.		
۳۴	ماده ۱۸	کف آزمایشگاه و سطح میزهای آن باید قابل شستشو و نسبت به حرارت مواد شیمیایی و غیره مقاوم باشد.		
۳۵	ماده ۱۹	آب مورد مصرف مدرسه با استاندارد ملی ایران به شماره ۱۰۱۱ و ۱۰۵۲ مطابقت داشته و مورد تأیید مقامات وزارت بهداشت باشد.		
۳۶	تصویر ۳	۱۰۰۰۰		
۳۷		۲	برای مدرسه شبانه روزی، حجم آب حداقل ۱۰۰ لیتر برای هر نفر در نظر گرفته می شود.	
۳۸		۱	آبخوری دارای شرایط بهداشتی باشد. تعداد آبخوری: کل ..... بهداشتی ..... (آبخوری بهداشتی مطهر غیر شستنی پس موافق، کف و اطراف آبخوری باید با شستن سه مرتبه در روز و معی بهداشتی مناسب می باشد)	
۳۹		۳	ارتفاع شیر آبخوری ها متناسب با سن دانش آموزان (بین ۱۰۰-۷۵ سانتی متر بالاتر از سطح زمین) باشد.	
۴۰		۳	آبخوری ها خارج از سرویس های بهداشتی (با فاصله حداقل ۱۵ متر) احداث گردیده است.	
۴۱		۳	آبخوری عمومی دانش آموزان با شیرهای مناسب مجهز گردد حداقل برای هر ۴۵ نفر یک شیر آبخوری نصب می شود.	
۴۲		ماده ۲۰	تعداد توالت هادر مدرسه به ازاء هر ۴۰ نفر یک چشمه توالت در نظر گرفته شود.	
۴۳	ماده ۲۱	تعداد دستشویی ها در مدرسه به ازاء هر ۶۰ نفر یک دستشویی در نظر گرفته شود.		
۴۴	تصویر ۴	دستشویی ها دارای شرایط بهداشتی باشد. تعداد دستشویی: کل ..... بهداشتی ..... توالت دارای شرایط بهداشتی باشد. (توالت بهداشتی: توالتی است که حداقل این شرایط را داشته باشد): ۱- چاه فاضلاب یا مخزن داشته باشد و با به نشته جمع آوری عمومی فاضلاب متصل باشد. ۲- دارای دیوار و سقف و در باشد. ۳- ته نشین توالت دارای نور و جریان هوا جهت تهویه باشد. ۴- سره سائلم بدون نشتگی و قابل شستشو داشته باشد. ۵- کف توالت به سمت سره برای شیب و قابل شستشو باشد. ۶- سیرامی یا سرامیک ۱۵۰ سانتی متر قابل شستشو باشد. ۷- برای شستشو به آب و وسیله مورد نیاز دسترسی داشته باشد.) تعداد توالت: کل ..... بهداشتی		
۴۵		۱۵		
۴۶		تصویر ۲	ارتفاع دستشویی ها متناسب با سن دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی (۷۵-۶۰ سانتی متر از سطح زمین) باشد.	
۴۷		تصویر ۳	استفاده از صابون مایع که توسط دانش آموزان به سهولت قابل استفاده باشد در دستشویی ها ضروری بوده که بهتر است از مخزن ثابت صابون مایع و لوله کشی روی دستشویی ها انجام شود. (سهولت استفاده دانش آموزان حتماً چک شود)	
۴۸		ماده ۲۱	نحوه دفع فاضلاب بهداشتی بر اساس استانداردهای درجود از نظر بهداشتی طراحی و اجرا شود.	
۴۹		تصویر ۱	مناطق که مستعد دفع فاضلاب ندارند، دفع به روش بهداشتی انجام گیرد.	
۵۰		تصویر ۲	.....	

ادامه - ۶/۱ - بررسی وضعیت ایمنی و بهداشت محیط (نرم وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه.....)

ردیف	مواظت با مفاهیم آیین نامه بهداشت محیط مدارس	مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه	تاریخ و نتیجه بازدید				
				مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه
۵۱	ماده ۲۲	کلاس ها باید حتی الامکان طوری ساخته شوند که از تور طبیعی استفاده نمایند. ترجیحاً پنجره ها در سمت چپ دانش آموزان تعبیه شود و سطح آن ها حدود یک پنجم مساحت کلاس باشد.						
۵۲	تبصره ۱	در صورت استفاده از تور مصنوعی در کلاس ها به ویژه کلاس های شبانه میزان تور ۵۰۰-۳۰۰ لوکس باشد.						
۵۳		میزان تور راهروها ۱۵۰-۱۰۰ لوکس و رختکن ها، توالت ها و دستشویی ها حداقل ۱۰۰-۵۰ لوکس در نظر گرفته شود.						
۵۴	ماده ۲۳	درجه حرارت کلاس ها بین ۲۱- ۱۸ درجه سانتی گراد باشد.						
۵۵	ماده ۲۳	رطوبت کلاس ها طبیعی است (۶۰- ۵۰ درصد) و یا بوی تم و تالی در محیط کلاس ها نمی باشد.						
۵۶	ماده ۲۳	سیستم تهویه کلاس ها مناسب و مطبوع باشد و در صورت نیاز به سیستم سرمایشی رعایت کامل ایمنی شده باشد.						
۵۷		وسایل گرمایشی به خصوص بخاری های مدرسه دارای آرم استاندارد بوده و گاز حاصل از سوخت دستگاه های مولد حرارت به خارج کلاس هدایت شود تا حداقل اکسیژن را برای سوخت کامل مصرف کند. خطر آتش سوزی وجود نداشته باشد. (تکات ایمنی به طور کامل رعایت گردد)						
۵۸		فتای کلاس به وسیله وسایل گرمایشی به طور یکنواخت گرم می گردد.						
۵۹		مخازن نفتی و گازی در مکان مناسب دور از کلاس های درس باشد.						
۶۰	ماده ۲۴	وسایل اطفاء حریق به تعداد کافی بر اساس حجم مدرسه و در مکان مناسب وجود داشته باشد. (۱/۵ متر فاصله از سطح زمین)						
۶۱		وسایل اطفاء حریق دارای تاریخ معتبر شارژ سالم باشد.						
۶۲		تابلو برق، کلید و پریزهای برق سالم و دارای حفاظ مناسب باشد.						
۶۳		حداقل دو راه فرار برای مواقع اضطراری در هر ساختمان وجود دارد و به راحتی دانش آموزان به آن دسترسی دارند. (راه و یا راه های اصلی و معمولی ورود و خروج- راه خروج اضطراری محسوب نمی شوند)						
۶۴		زنگ خطر به منظور استفاده در شرایط اضطرار وجود دارد. محل فرار اضطراری دانش آموزان با علامت ویژه مشخص گردیده است.						
۶۵	ماده ۲۵	زیانه دان بهداشتی درب دار، ضد زنگ، یا ظرفیت و تعداد مناسب و با کیسه زیانه در کلیه قسمت های مدرسه وجود داشته باشد.						
۶۶	تبصره ۱	زیانه ها روزانه و به موقع جمع آوری و دفع گردد.						
۶۷	ماده ۲۶	هیچ گونه حوش و حوضچه در محوطه مدرسه نمی باشد.						
۶۸	ماده ۲۷	دیوارها و کف کارگاه و آزمایشگاه از جنس مقاوم و قابل شستشو بوده، لفت زده نباشد و دارای شیب مناسب به طرف کف شوی باشد.						
۶۹	تبصره ۱	آزمایشگاه و کارگاه مجهز به دستشویی و صابون مایع و آب سرد و گرم باشد.						
۷۰	تبصره ۲	آزمایشگاه مجهز به سیستم تهویه مناسب با حجم سالن باشد.						
۷۱	تبصره ۳	دستورالعمل ایمنی کار در آزمایشگاه حسب مورد تهیه و در محل مناسب نصب شده باشد.						
۷۲	ماده ۳۰	در هر مدرسه به ازاء هر دانش آموز ۱/۵ متر مربع فضای سبز در نظر گرفته شود.						
۷۳	ماده ۳۱	به منظور جلوگیری از ایجاد گرد و غبار، محوطه مدرسه باید از جنس مناسب و غیر لفت زده مرفوش گردد.						
۷۴	ماده ۳۲	اخذ صلاحیت بهداشتی جهت احداث و تاسیس از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی لازم الاجرا است.						
۷۵	مقررات بهداشت محیط	آیا از فروش مواد غذایی تاریخ گذشته در مدرسه جلوگیری می شود؟						
۷۶		آیا مدرسه مسئول تظلمات دارد؟ (منظور فرد مشخصی غیر از دانش آموز می باشد)						
۷۷		آیا مدرسه عاری از وجود حشرات یا آثار آن ها است؟						
۷۸		آیا مدرسه عاری از وجود جوندگان یا آثار آن ها است؟						
۷۹		آیا در و پنجره های مشرف به فضای خارج به توری سیمی مناسب (برای جلوگیری از ورود حشرات) مجهز شده است؟						
۸۰		آیا در مدرسه مبارزه با حشرات و جوندگان مطابق با دستورالعمل ها و قوانین وزارت بهداشت انجام می گیرد؟						

ادامه - ۶/۱ - بررسی وضعیت ایمنی و بهداشت محیط (نرم وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه.....)

ردیف	مواظت با مفاهیم آیین نامه بهداشت محیط مدارس	مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه	تاریخ و نتیجه بازدید				
				مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه	مواظت با مفاهیم آیین نامه
۸۱	مقررات محیط زیست	آیا از وسایل پاک (با سیستم مرکزی گلز سوز) جهت گرمایش استفاده می شود؟						
۸۲		آیا اقدامات در جهت صرفه جویی در مصرف کاغذ انجام شده است؟						
۸۳		آیا اقدامات در جهت صرفه جویی در مصرف انرژی شامل برق، آب و سوخت انجام شده است؟						
مقررات سیستم مدیریت سلامت								
۸۴		آیا خط سشی ایمنی و سلامت مدرسه تعیین گردیده است؟						
۸۵		آیا جلسات کمیته راهبردی مدرسه به صورت ماهانه تشکیل می شود؟						
۸۶		آیا نماینده مدیر مدرسه در استقرار و نگهداری سیستم مدیریت مدرسه تعیین گردیده است؟						
۸۷		آیا تیم ممیزی داخلی مدرسه تشکیل گردیده است؟						
۸۸		آیا تیم ممیزی داخلی مدرسه بر اساس دستورالعمل مربوطه تشکیل و فعالیت می کند؟						
۸۹		آیا گزارشات ممیزی و گزارشات داخلی در مدرسه موجود است؟						
۹۰		آیا برنامه ممیزی داخلی در مدرسه موجود است؟						
۹۱		آیا ممیزی های داخلی بر اساس برنامه های تنظیم شده زیر نظر مشاور فنی مدرسه انجام می شود؟						
۹۲		آیا مدرسه دارای مشاور فنی در امور ایمنی و بهداشت و سایر امور سلامت می باشد؟						
۹۳		آیا مستندات مورد نیاز سیستم مدیریت سلامت مدرسه تهیه شده و نگهداری می گردد؟						
۹۴		آیا گزارشات ممیزی داخلی و برنامه های عدم انطباق ها تکمیل گردیده است؟						
۹۵		آیا گزارشات ممیزی داخلی و برنامه های عدم انطباق ها تکمیل گردیده است؟						
۹۶		آیا مصوبات جلسات کمیته راهبردی مدرسه اجرا و پیگیری می شود؟						
۹۷		آیا ارزیابی ریسک های سلامتی و راهکارهای کنترلی برای مشکلات سلامت مدرسه زیر نظر مشاور فنی ارائه می گردد؟						
۹۸		آیا مستندات مربوط به بند ۹۵ موجود است؟						
۹۹		آیا پیگیری جهت رفع نواقص و عدم انطباق ها و اقدامات پیشگیرانه و اصلاح انجام می شود؟						
۱۰۰		آیا جلسات سالمندان بازرگاری مدیریت در رابطه با سیستم مدیریت سلامت مدرسه برگزار می گردد؟						
۱۰۱		آیا مصوبات جلسات بازرگاری سالمندان مدیریت مدرسه پیگیری و اجرا می شود؟						
۱۰۲		آیا محل نگهداری سوخت مدرسه در خارج از ساختمان کلاس های مدرسه است؟						
۱۰۳		آیا محرم نگهداری مواد سمی و مواد شیمیایی سمی در محیط مدرسه رعایت می شود؟						

ادامه - ۶/۱ - بررسی وضعیت ایمنی و بهداشت محیط (فرم وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه.....)

تاریخ و نتیجه بازدید	مقررات سیستم مدیریت سلامت مدرسه				
	۱	۲	۳	۴	۵
بررسی مقررات بهداشت حرفه ای					
					۱۰۴ آیا دسترسی به ابزار توسط دانش آموزان کاملاً غیر ممکن است؟
					۱۰۵ آیا تهویه آتار به خوبی صورت می گیرد؟
					۱۰۶ آیا مدرسه در صورت بهره مند بودن از سیستم لوله کشی گاز دارای وسایل گرمایشی گازسوز مرکزی استاندارد می باشد؟
					۱۰۷ آیا استفاده از بخاری های برقی در کلاس ها ممنوع شده است؟
					۱۰۸ آیا تاریخ شارژ کپسول های اطفای حریق به روز می باشد؟
					۱۰۹ آیا تابلوهای هشداردهنده ایمنی تعیین مسیرهای فرار و راه های خروج اضطراری متالهم در مدرسه وجود دارد؟
					۱۱۰ در صورت وجود کارگاه آیا حفاظت ماشین آلات به خوبی رعایت گردیده به طوری که ایجاد خطر و حادانه برای دانش آموزان نتواند؟
					۱۱۱ آیا از تلفر سر و صدای مزاحم در کلاس ها و محوطه مدرسه حفاظت وجود دارد؟
					۱۱۲ آیا کارکنان مدرسه مهارت استفاده از وسایل اطفای حریق را دارند؟
					۱۱۳ آیا دیوار کلاس ها دارای رنگ روشن می باشند؟
					۱۱۴ آیا سطوح کلاس طوری می باشد که ایجاد درخشندگی نکنند؟
					۱۱۵ آیا سایبان پنجره هاتوری است که خیرگی حاصل از نور آفتاب وجود نداشته باشد؟
					۱۱۶ آیا حداقل شدت روشنایی در آزمایشگاه ها و کارگاه های متناسب با نوع کار مطابق با استانداردهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (مرکز سلامت محیط و کار - بهداشت حرفه ای) می باشد؟
					۱۱۷ آیا دستورالعمل ایمنی کار در آزمایشگاه و کارگاه حسب مورد تهیه و در محل مناسب و قابل رویت نصب گردیده است؟
					۱۱۸ آیا ثبت حوادث (حتی حوادث جزئی نظیر یک بریدگی کوچک) در دفتر ثبت حوادث انجام می شود؟
					۱۱۹ آیا سوادت مورد بررسی فرار می گیرند؟
					۱۲۰ آیا نظم و انضباط و نظافت در محیط مدرسه رعایت می گردد؟
					۱۲۱ آیا دستورالعمل ایمنی و بهداشتی در مورد استفاده از ابزار کار در کارگاه ها و آزمایشگاه ها وجود دارد؟
					۱۲۲ چنانچه مدرسه در محیط پر سر و صدا قرار گرفته آ از پنجره های دو جلاره استفاده شده است؟
					۱۲۳ آیا از تلفر وجود ارتعاشات در کلاس ها و محوطه مدرسه حفاظت وجود دارد؟
					۱۲۴ آیا هوای کلاس ها فاقد گرد و غبار است؟
					۱۲۵ آیا محوطه مدرسه فاقد گرد و غبار است؟
					۱۲۶ آیا تهویه کلاس های درس به خوبی انجام می شود؟
					۱۲۷ آیا درب تابلوهای برق قفل و علامت هشداردهنده بر روی آن نصب شده است؟
					۱۲۸ آیا کتیوش ایمنی در زیر تابلوهای برق نصب گردیده است؟
					۱۲۹ آیا جعبه کمک های اولیه در مدرسه وجود دارد؟
					۱۳۰ آیا جعبه کمک های اولیه دارای تجهیزات کامل می باشد؟
					۱۳۱ آیا آموزش کمک های اولیه در مدرسه به مسئولین ارائه گردیده است؟
					۱۳۲ آیا آموزش کمک های اولیه در مدرسه به دانش آموزان ارائه گردیده است؟
					۱۳۳ آیا آموزش های ایمنی و بهداشت و فرار در مواقع اضطراری به دانش آموزان و اولیای مدرسه داده شده است؟

ادامه - ۶/۱ - بررسی وضعیت ایمنی و بهداشت محیط (فرم وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه.....)

تاریخ و نتیجه بازدید	مقررات سیستم مدیریت سلامت مدرسه				
	۱	۲	۳	۴	۵
بررسی مقررات بهداشت حرفه ای					
					۱۳۴ آیا پریشا و چراغ ها تعمیر و نگهداری می شود و این موارد همگی سالم هستند؟
					۱۳۵ آیا در محل هایی که نیاز به روشنایی مصنوعی است و تاریک می باشد تور میردتیاز به اندازه کافی توسط سیستم روشنایی تامین می شود؟
					۱۳۶ آیا محوطه مدرسه و کلاس ها عاری از بوی مواد شیمیایی و سموم و شوینده ها است؟
					۱۳۷ در صورت وجود آتار مواد شوینده و پاک کننده آیا نظم و انضباط و چیدمان صحیح در آن رعایت گردیده است؟
					۱۳۸ آیا اقدامات لازم جهت این سازی محیط مدرسه نظیر جلوگیری از نصب آتش های متابرات و موبایل، جلوگیری از نصب ایستگاه های تقبیل فشار گاز و پست های فشار لوی برق و انتالهم در داخل و نزدیک مدرسه و پیشگیری از سایر موارد غیر ایمن در نزدیکی و داخل مدرسه انجام گرفته است؟
					۱۳۹ آیا آموزش کمک های اولیه در مدرسه به دانش آموزان ارائه گردیده است؟
					۱۴۰ آیا آموزش های ایمنی و بهداشت و فرار در مواقع اضطراری به دانش آموزان و اولیای مدرسه داده شده است؟
					۱۴۱ آیا پریشا و چراغ ها تعمیر و نگهداری می شود و این موارد همگی سالم هستند؟
					۱۴۲ آیا در محل هایی که نیاز به روشنایی مصنوعی است و تاریک می باشد تور میردتیاز به اندازه کافی توسط سیستم روشنایی تامین می شود؟
					۱۴۳ آیا محوطه مدرسه و کلاس ها عاری از بوی مواد شیمیایی و سموم و شوینده ها است؟
					۱۴۴ در صورت وجود آتار مواد شوینده و پاک کننده آیا نظم و انضباط و چیدمان صحیح در آن رعایت گردیده است؟
					۱۴۵ آیا اقدامات لازم جهت این سازی محیط مدرسه نظیر جلوگیری از نصب آتش های متابرات و موبایل، جلوگیری از نصب ایستگاه های تقبیل فشار گاز و پست های فشار لوی برق و انتالهم در داخل و نزدیک مدرسه و پیشگیری از سایر موارد غیر ایمن در نزدیکی و داخل مدرسه انجام گرفته است؟

تذکره ۱: اطلاعات مرتبط با وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه در مدارس شهری بر اساس بازدیدهای تیم ممیزی خارجی شهرستان و بر اساس دستورالعمل مندرج در فصل ۶ کتاب استقرار سیستم مدیریت سلامت در مدارس و رتبه بندی و اعطای شماره به مدارس کشور (ISE) تنظیم و به روز اصلاح گردد.

تذکره ۲: اطلاعات مرتبط با وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه در مدارس روستایی بر اساس بازدیدهای بهورزان و با صافتنگی تیم ممیزی خارجی شهرستان تنظیم و به روز اصلاح گردد.

تذکره ۳: تکمیل فرم های زیر بر اساس دستورالعمل های مندرج در فصل ۶ کتاب استقرار سیستم مدیریت سلامت در مدارس و رتبه بندی و اعطای شماره به مدارس کشور (HSE) انجام شود.

مشخصات تیم بازرسی	نام و نام خانوادگی	تاریخ بازرسی	اعضاء به تفکیک هر بازرسی
بازرس بهداشت محیط			
مسئول بهداشت محیط			
مسئول بهداشت محل			
مدیر مدرسه			

فرم شماره 6/2 - پیگیری نتایج اقدامات مورد نیاز در جهت ارتقای ایمنی و بهسازی محیط مدرسه (فرم پیگیری فعالیت های وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه)

برای بهسازی موارد مشکل داری که در بازدیدها مشخص شده است پیگیری های لازم توسط رییس مرکز بهداشتی و پرسنل ذیربط (کاردان های بهداشت محیط در مراکز شهری، روسای مراکز روستایی، بهورزان و مربیان خانه های بهداشت در مراکز روستایی) باید انجام شود و تاریخ بازدید پیگیری، نواقص مشاهده شده در بازدید قبلی (ردیف موارد ناقص در فرم 6/1) و اقدامات انجام شده جهت رفع نواقص ثبت می گردد و در انتها، بازدید کننده نام و نام خانوادگی و سمت خود را ثبت کرده و امضاء می کند.

۶/۲- پیگیری نتایج اقدامات مورد نیاز در جهت ارتقای ایمنی و بهسازی محیط مدرسه (فرم پیگیری فعالیت های وضعیت ایمنی و بهداشت مدرسه.....)

نام و نام خانوادگی، سمت و امضاء بازدید کننده	اقدامات انجام شده	نواقص مشاهده شده (ردیف نواقص)	تاریخ بازدید